

Nº 11 NOVEMBER 2013 hind 2.20 €

muusika

NARVA
muusikud ja
muusikaelu

Muljeid
"ESTONIA
MAJA
100"
pidustustelt

Kes on FLÖÖDI
TÄHTMÄNGIJAD?

**Oleg
Pissarenko**

Danske Bank

New Standards

28.11 Vene Kultuurikeskus
Aga Zaryan (Poola)

28.11-13.12

**JÕULU
JAZZ**

Hingele head!

2.12 Kumu auditorium
Shai Maestro Trio
(Iisrael)

3.12 Nokia Kontserdimaja
**New York Voices & Estonian
Dream Big Band (USA-Eesti)**

KAVA

N 28. november kell 19.00
Vene Kultuurikeskus
Aga Zaryan (Poola)

R 29. november kell 22.00 Teater NO99 Jazzklubi
Marjamaa Brothers

Kontserdid üle Eesti. Vaata www.jazzkaar.ee
L 30. november kell 17.00 Kumu auditorium
Raivo Tafenau 50
Raivo Tafenau & sõbrad

P 1. detsember kell 18.00 Niguliste muuseum
Times of India
Anders Hagberg & Ahmed Al-Khatib Quartet (Rootsi-Palestiina)

E 2. detsember kell 19.00 Kumu auditorium
The Road to Ithaca
Shai Maestro Trio (Iisrael)

T 3. detsember kell 19.00 Nokia Kontserdimaja
New York Voices & Estonian Dream Big Band (USA-Eesti)

K 4. detsember kell 19.00 Niguliste muuseum
Jukka Perko Avara feat. Teemu Viinikainen & Jarmo Saari (Soome)

E 2. detsember kell 19.00 Viljandi Pärimusmuusika Ait
N 5. detsember kell 19.00 Kumu auditorium
Astor Piazzolla - Adiós Nonino
Jaak Lutsoja Quintet feat. Kersti Ala-Murr

N 5. detsember kell 22.00 Tartu Feel Good Music Cafe
R 6. detsember kell 22.00 Von Krahli Baar
Airtist (Austria-Ungari)

L 7. detsember kell 16.00 Kumu auditorium
Saladuslik Põhjala
Kristjan Mazurtchak & Lapland

L 7. detsember kell 19.00 Kumu auditorium
Krystle Warren (USA)

T 3. detsember kell 19.00 Tartu Ülikooli aula
P 8. detsember kell 17.00 Kumu auditorium
P 15. detsember kell 16.00 Viljandi Pärimusmuusika Ait
Helin
Kristjan Randalu ja keelpillikvartett Prezioso

E 9. detsember kell 19.00 Eesti Draamateater
WGT ja Draamateatri näitlejatest kitarristid

R 13. detsember kell 18.00 Vene Kultuurikeskus
Arne Oidi laulud
ER laste laulustuudio, Maarja- Liis Ilus,
Marten Kuningas ja Siim Aimla ansambel

L 14. detsember kell 19.00 Rapla Maarja-Magdaleena kirik
P 15. detsember kell 17.00 Pärnu Kontserdimaja
Jõuludeks koju
Rebecca Kontus kvintett

Piletid Piletilevi ja Ticketpro müügipunktides. Danske Banki klientidele piletid 20% soodsamalt. Sooduspileteid on piiratud koguses. Vaata www.danskebank.ee/jazzkaar. Jazzkaare info 666 0030 ja piletid@jazzkaar.ee.

www.jazzkaar.ee

ERGO

EstiPäevaleht

MY CITY HOTEL
TALLINN

UNITED MOTORS

TALLINK

aktaprint

Poola Vabariigi Suursaatkond
Tallinnas

11/2013

Muusika novembrinumbri üks oluline osa on pühendatud Narva muusikaelule. Ida-Virumaal toimub palju põnevat, inimesed on seal ärksad ja tegusad ning sealt sirgub üha uusi ja uusi muusikuid. Üks sealt pärit mees on meie kaaneperson Oleg Pissarenko. Kohapealsest elust kõnelevad Narva sümfooniaorkestri dirigent Anatoli Štšura ning jazzielust vanameister Boriss Paršin.

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Virge Joamets** virgejoamets@gmail.com
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Voorimehe 9, Tallinn 10146
Toimetuse telefon **6 833 107**
Kodulehekülj: **www.ajakirimumuusika.ee**
Trükitud **Pajo trükikojas**
Pärnu mnt. 58, Sindi linn, 86703 Pärnumaa
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Peterburi tee 34-5,
Tallinn 11415
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus **1,47** eurot number
Aastatellimus **23** eurot
**Muusikaõpetajatele ja
-õpilastele aastatellimuse
soodushind 19 eurot.**
Soodushind kehtib ka pensionil
olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee,
herje@ema.edu.ee

Oleg Pissarenko.
FOTO ANDRES KEIL

KAVA

KES?

2 Margus Haav. Prii lapse ilm. Intervjuu Oleg Pissarenkoga

UUDISEID MAAILMAST

8 Nele-Eva Steinfeld, Ivo Heinloo. Muusika-uudiseid maailmast

TÄHT

12 Leonora Palu. Emmanuel Pahud

SÕLM

15 Aleksandra Dolgopolova. Sise- ja välisvaade Narva muusikaelule

17 Madli-Liis Parts. Narva jazzielu mootor Boriss Paršin

PILK

19 Teistmoodi muusikapäev. Muljeid ja arvamusi 1. oktoobril, rahvusvahelisel muusikapäeval Eestis toimunud kontserdiprogrammist

MULJE

22 Einike Leppik. Viis vaadet ühele ruumile ja üks remiks. EMTA Sügisfestivalist

24 Loone Ots. Estonia *welcome*, ehk Triinu saatus. "Estonia maja 100" juubelipidustused

27 Maria Mölder. Lugu Estonia saladuslikust liblikast. Tõnu Kõrvitsa ooperist "Liblikas"

29 Ivo Heinloo. Kitarristide pidu Viljandis

30 Ivo Heinloo. Peter Bernstein – jazzitraditsioonide tõrvikukandja

UUDISEID EESTIST

33 Muusikauudiseid Eestist

PLAAT

39 Heliplaatide tutvustus

muusika

FOTO RUTH SOTNIK

Prii lapse ilm

Intervjuu Oleg Pissarenkoga

MARGUS HAAV
ajakirjanik

Oleg Pissarenko on mitmekülgne mees. “Jazzkaare” ema Anne Erm peab teda Tartu kõige aktiivsemaks muusikuks. Olegi jagub õpetama, korraldama, muusikat looma ja mängima. Temaga juttu ajades süvenes minus järk-järgult vana veendumus, et head muusikat loovadki head inimesed.

Alustame algusest. Nägid ilmavalgust Narvas?

Jah, sündisin seal ja lapsepõlv möödus seal. Elasin Narvas esimesed seitsmeteist aastat. Natuke rohkem kui pool elu tagasi tulin sealt ära, läksin Tallinna ja sealt edasi veel mitmesse kohta. Narva oli lapsepõlvelinn, sealt on mul mu esimesed mälestused. Kodu ja kõik muu...

On need mälestused ilusad?

Ahaa, ma saan aru, millele sa vihjad. Narva kuvand pole meie kultuuriruumis praegu kõige parem. Mul on tegelikult selle pärast valus. Oma lapsepõlves ma ei tajunud kuidagi, et elan justkui kehvast kohas.

Tõsi, selline tunne tekkis üheksakümnendate alguses, siis muutus küll palju. Väga paljud inimesed jäid selles linnas tööst ilma. Kreenholmi manufaktuuris olid suured koondamised. Muide, minu vanaisa oli omal ajal manufaktuuri direktor, tema alluvuses töötas 11 000 inimest! Ma nägin ise pealt, kuidas paljud jäidki oma tööst ilma, siis muutus linn tõesti. Pärilapsepõlves aga oli see hästi tore koht, kõik need tsariaegsed punastest tellistest majad ja muu... Elasin ise ilusas majas, mis oli ehitatud aastal 1900. Fantastiline hoone Kreenholmi linnaosas.

Mul isiklikult on ka nii sellest linnast kui tervest Ida-Virumaast ainult toredad mälestused. Ilus ja teenimatult hüljatud koht.

Just!

Ilmselt on just tänu vene kultuuriruumile sinu mõjutajateks kunagised suurepäraseid vene rockgrupid, nagu Kino, Alisa ja DDT? Kui olulisel kohal su teismelisepõlves muusika oli, arvestades, et sellistel eluaastatel ongi muusika üks identiteedi olulisi märke ja samas kujundajaid.

Muidugi, ega minagi olnud erand. Kõik inimesed fännavad selles eas midagi. Minu iidolid olidki pärit nii Vene kui Lääne rockist. Venemaalt tõesti need, keda sa nimetasid. Eriti muidugi Kino liider Viktor Tsoi, kes oli suur noorte iidol üle terve Nõukogude Liidu. Tema poeesia oli võimas! Just tema ja Jim Morrisoni lugude järgi ma õppisingi. Morrisoni luulest õppisin inglise keelt, Tsoi muusika järgi aga kitarri mängima.

Kuulasin palju Lääne bände, nagu Queen ja The Beatles, tegime bändi. Nii nagu see käib.

Need Lääne bändid on tänapäevani väga hästi tuntud, aga mis puutub näiteks Kinosse, siis teda tänapäeval Eestis eriti enam ei mäletata. Hirmus kahju.

Ei need unusta, keda ta omal ajal puudutas. Kultuuriruum on täna hoopis teine, praegused noored ei saagi seda infot kätte. Eks see sõltu ka palju sellest, kus sa elad. Oleks ma Lätis kasvanud, küllap oleksid siis ka teised asjad mõjutanud.

Ehk kipub muusika võlu natuke ka seetõttu kaduma minema, et nüüd on kõik ju sisuliselt ühe hiireklikiga kättesaadav. Meenutan vahel ikka heldimusega aegu, kui sai raadiost lindistada. Muud varianti lihtsalt polnud!

Jah, sina mäletad ka seda. Minu lapsepõlves oli nii, et moes oli see, mida sinu vanem vend kassetilt kuulas. Mul oli nii, et tädi poeg tuli Peterburist, tõi kassetil kaasa Doorsi või Alisa albumi ja see saigi kohe väärtuslikuks. Just see, mis käes, oligi väärtuslik, midagi muud lihtsalt polnud.

Ilusad ajad!

Olid jah! (*Naerab südamest.*) Tänapäeval on ikka hoopis teisi. Vaatan näiteks oma õpilasi Elleri koolist. Tulevad tundi, nutitelefon taskus, ja küsivad, et mis lugu ma pean õppima,

kuulame üle! Ja võtabki telefoni välja, otsib Youtube'ist vasta-va lingi ja kuulamegi kohe.

Aeg on ikka absoluutselt teine. Ega see muidugi halb ole.

Sa rääkisid sellest, kelle muusika järgi kitarri mängima õppisid. Aga kui vana sa siis olid ja kust sa selle kitarri üldse said?

Olin nii 11–12-aastane. Mu isa mängis kitarri ja kust see pisik ikka mujalt tuleb kui kodust. Esimesed akordid näitaski tema ette. Esimene pill osteti Peterburist. Selle pilliga mängisin ära isegi mõned Otsa kooli esimese poolaasta erialaeksamid, aga ta läks lõpuks ikka katki.

Kui palju sul kitarre praegu on ja mille järgi sa neid üldse valid?

Mul on olnud igasuguseid pille. Ühel hetkel ma müüsin neist enamiku koos pillivõimudega maha. Otsin endale ühe firma Ovation akustilise kitarri. Sellega on pikem lugu! Kas räägin?

Muidugi räägi!

Mul oli kord Taanis üks pikem kontserdireis, koos Taavo Rummeli ja Tanel Rubeniga. Ühe väikese linna teatrimajas oli meil siis kontsert. Pärast esimest setti tõusin püsti ja hakkasin minema lavalt vaheajale. Ei tea, kuidas see juhtus, aga tõmbasin jalaga kogemata pilli ümber ja nii õnnetult, et see läks pooleks!

Publiku jaoks oli see muidugi elamus, mina aga sain šoki. (*Muheleb.*) Toodi siis mulle kiiruga mingi teine pill, kuidagi mängisin sellel ka kontserdi ära. Järgmine esinemine pidi olema Rootsisis. Siis tõi üks kohalik muusik mulle asenduspilliks oma Ovationi. Ma mäletan, et see oli ikka väga eriline kogemus. Sain aru, et see on minu pill. Siis müüsingi kõik ära, mis mul oli, et Ovationi osta. Väga kallis pill minu jaoks, tellisime ta USAst ühe Tartu poe kaudu.

Praegu ehitab Tartu pillimeister Halvo Liivamägi mulle uut kitarri, spetsiaalselt minu soovide järgi. Detsembriks peab valmis saama. Siiani aga olen tõesti hakkama saanud ainult ühe pilliga. Vahepeal otsin tegelikult ühe veel, et mängida paralleelselt kahe erineva häälestusega. Kontserdil on selleks tingimata vaja kahte erinevat pilli.

Häälestusest rääkides meenus mulle Pat Metheny, kellega sind muide sageli on võrreldud. Tema mängib aeg-ajalt 42-keelset ja nelja kaelaga Picasso kitarri! Väga huvitav vaadata. Ei tea muidugi, kas see lahendab probleeme rohkem kui tekitab...

(*Naerab.*) Ei tea jah.

Sulle on igal juhul oluline vahetu kontakt kuulajaga.

See on õige. Mina ei laula, teen instrumentaalmuusikat. Oletame, et lähen näiteks poodi, seal on üks instrumentaalmuusika album ja ma panen selle peale. Isegi kui ma esitajat tean, on ikkagi omamoodi müstiline, kas see mind puudutab või siis mitte. See oleneb kõik sellest, mis võnked ja energia

“Olegi muusika austajad teavad, et juba õige kaua on kitarrist loonud minimalistlikku muusikat, mis peaks tooma meid tagasi kõige algusse, jätma ebaolulise, välise ja pöörduma endasse.”

Postimees

Rahulik hetk kodus. Ideid noodistamas.
FOTO ERAKOGUST

seal on, kuidas on salvestatud, millised on meloodiad ja struktuurid.

Kui ma esinen kontserdil, siis on kõigil muusikutel, kellega laval olen, oma energia, nad annavad seda saali. Ma räägin kontserdil inimestega ja selgitan seda, mida ma mõelnud olen ja miks ma just sellist muusikat teen. Ma ei peaks ju seda tegema. Aga kui mul on midagi öelda, siis ei saa ma ju seda enda teada jätta. Ega sellest ei piisa, kui kirjutatan pala pealkirjaks näiteks “Loodu” või mis iganes.

See võib ju viia selleni, et üks mõistab nii, teine naa. Kui ma aga räägin, siis mulle tundub, et inimestele on see oluline ja nad saavad sellest paremini aru. Näiteks Soomes ma rääkisin inglise keeles. Inglise keel ei ole mu kõige tugevam külg, aga ikkagi kuulati ja pärast tuldi tänama. Osteti ka hulk plaate. See näitab, et inimestele on see oluline.

Viimasel Ukraina kontserdil Musta mere ääres toodi meid esile just vahetektide pärast.

Kava “Mälestuste jõgi” koos Guido Kanguri esitatud poeesiaga oli ka väga mõjus. Teisest küljest ma hetkel ei mäleta-gi enam täpselt, mill-est jutt käis, aga soe emotsioon tuleb küll meelde. Keeruline lugu nende sõnadega.

“Mälestuste jõgi” oli natuke teistsugune kava, see oli koostööprojekt, kus Guido valis luule ja mina muusika.

Energiaid segunesid selles projektis ja ma ei saa sajaprotsendilise kindlusega öelda, et välja tuli just see, mida mina taht-

sin. Guidoga on sama lugu. Aga meile mõlemale meeldis küll väga, teeme seda tulevikus kindlasti veel.

Päris kindlasti tasub! Kui juhtud mui-de kontserdil mõne noodi valesti mängima, kui hull aps see sinu jaoks on?

(Naerab.) Teadlased on kunagi teinud uuringu, et millised kontserdid meeldivad inimestele rohkem, kas perfektsed või pigem hoopis need, kus juhtub midagi. Valdav enamik eelistas viimaseid. Inimesed saavad elamuse ikkagi siis, kui laval juhtub midagi sellist, mida plaadil ei juhtu. Kuulaja ostab pileti, läheb saali ja tahab veenduda selles, et inimene on laval. Eksimine ja apsakad on inimlikud, nad lihtsalt peavad olema.

Vähemalt mingil määral.

BBC uudisediktoritele olevat omal ajal ikka südamele koputatud, et nad vahel oma tekstiga natuke sassi ka läheksid, muidu peetakse neid masinateks!

No see on seesama jutt jah!

Kumba sa üldiselt eelistad, kas kontserti või stuudioalbumit?

Igal juhul on kontserdivariant kõige parem. Nii saab inimestega otseühenduse. Kõik ju loevad statistikat, kui palju plaate viimasel ajal ostetakse... Enamasti ostetaksegi nüüd just kontsertidel. Meie müüme ka alati pärast esinemist ikka mõnedkümmend oma plaate maha, kui on suurem saal, siis rohkem. Umbes viiendik publikust ostab plaate. Niipalju siis ärilisest küljest.

Plaat peab tegema midugi sellepärast, et mingi periood oleks ära raamitud. Mul peab olema mingi idee selleks, et üldse plaati tegema hakata. Kui mul on selge, mida tahan öelda, alles siis saan alustada.

Viimane plaat ilmus mul möödunud aastal “Jazzkaare” paiku, kevadel. Praegu on mul küll lood, kuid pole sellist uut ideed või mõtet, mida saaks arendama hakata. Sellepärast ma hetkel uut plaati ette ei võtagi.

Diskograafiat vaadates ongi sul autorialbumid ilmunud enam-vähem paa-riaastaste vahedega. Selle järgi võttes aega ju veel nagu oleks.

(Reipalt.) Aega on nii palju, kui elame.

Viimaste albumite pealkirjad viitavad otsesõnu otsingutele.

Kes ei otsi, see ei leia. On ju nii? On. (Mõtlik paus.) Minu puhul on alati nii, et muusika aitab otsida. Minu jaoks ei ole muusikat ilma mõtteta, ükskõik kas jazzis või popmuusikas. Muusika ilma mõtteta võib küll tore olla, aga milleks? Sellel pole mõtet.

Muusika on ikka väga vaimne nähtus. Kui uurida stringiteooriat, siis võngetest üldse kõik koosnebki. Võib öelda isegi, et universum koosneb muusikast. Stringid on selle teooria järgi kogu matetria ja universumi kõige väiksemad osad, mis võnguvad kõikjal ruumis. Seega võib järeldada, et muusika on üldse kõige alus.

Olen veendunud, et seda on väga

paljud tundnud. Kui oled vaikuses, siis viibid ühes seisundis. Kui paned muusika mängima, siis tekib teine seisund. Läheb see siis paremaks või mitte, aga igal juhul see muutub.

Muusika on väga oluline, sellepärast ei tohigi seda ilma mõtlemata ja vastustundeta teha. Peab juurdlema ja mõtlema selle üle, kuhu muusika sind viib. Ma räägin siin muidugi endast, ma ei väida, et see üldiselt nii on. Võib teha muidugi ükskõik millist muusikat, kuidas keegi.

Muusika on kindlasti üks teraapia vorme. Kui palju ta oma loojat ise mõjutab? Kui palju sa kasvad ja arened koos oma uue palaga, mis hakkab sinu sees vaikselt oma elu elama ja välja kippuma?

See aitab mind kindlasti väga. Ma ju väljendan ennast muusika kaudu. Kuidas ma lugu kirjutan? Võtame selle stiili, mida ma praegu teen. Kui tuleb idee, siis ma tegelen sellega, kuni tekib õige tunne. Ja kui mul selline tunne tekib, võin ühte käiku tund aega järjest mängida ning see ei tüüta üldse. Ma saavutan seisundi, mis võib olla teraapia, meditatsioon või müstiline kogemus, šamanism või mis iganes, aga see on minu jaoks puhtalt energeetiline seisund. Ma ei tahagi seda katkestada.

Kui kuulata mu viimast plaati "Kes sa oled", siis võib peagi tajuda, et muusika toetub ühele energeetilisele tuumale, arenedes ja kasvades, kuid jäädes olemuselt samaks. Ja see tuum on just

see, mis mind ennast väga puudutab ja teeb olemise väga heaks.

Kui võrrelda su esimesi albumeid viimastega, siis tundub mulle, et uuem materjal on kuidagi lihtsam ja selgem. Kõik üleaurune on justkui kõrvale heidetud ja keskendunud ainult peamisele.

Muusikutee alguses peab muidugi muusikat vaatlema teoreetiliselt ning mõistma selle struktuure. Seda peab uurima, teadma ja oskama, kui tahad olla muusik. Aga kui ma teen muusikat nüüd, siis tahan seda teha nii, et ma ei mõtleks nendes kategooriates. Ma ei mõtle sellele, mis akordid või taktimõddud seal on, kas kvindid on paralleelsed või mitte – see pole enam üldse oluline. Oluline on energeetilisus.

Kui hakkasin tegema "Prii lapse ilma", eemaldusin kõigest teoreetilisest, nagu helistikud, taktimõddud, "õiged" ja "valed" järgnevused. Seda selleks, et alles jääks ainult see oluline, nagu sa ütlesid.

Animemeistri Hayao Miyazaki viimastes filmides näiteks ei juhtu midagi erilist, kõik on pealtnäha üsna lihtne, kuid milline sügavus! Just siirus ja lihtsus teevadki tihti kunsti suureks.

Sellepärast mulle meeldib Tartu Uus Teater, seal tehakse ka lihtsate vahenditega suurepäraseid asju. Keskendutakse olulistele mõtetele ja momentidele ning tulemuseks on see, mis minu arvates on palju sügavam ja huvitavam kui mõnes suures teatris.

"Pissarenko helilooming eristub selgelt kõigest muust, mida Eesti muusikaelus praegu tehakse. Kontsert mõjus kui kohtumine millegi suure ja tundmatuga, millel pole rusuv, vaid hoopis vabastav mõju. Pissarenko esitab oma uue plaadi "Kes sa oled?" muusikaga suuri filosoofilisi küsimusi ja jätab need vastamata, andes kuulajatele rohkelt ruumi tõlgendusteks."

Sirp

Oleg Pissarenko on sündinud 8. juulil 1978 Narvas. Ta on kitarist, helilooja, ansamblijuht, jazz- ja rütmimuusika kultuuri aktivist ning pedagoog. Pissarenko viljeleb originaalloomingut, mida on nimetatud jazzminimalismiks ehk muusikaks oma lihtsuses ja loomulikkuses ning hüpnagooogiliseks minimalism/post-rock-jazziks. Ta on avaldanud seitse autorialbumit ja teinud koostööd paljude teiste tuntud muusikutega. Pissarenko on esinenud jazzilavadel ja festivalidel Eestis, Taanis, Rootsis, Prantsusmaal, Hollandis, Soomes, Ukrainas, Venemaal, Lätis ja Leedus.

Praegu elab ta Tartus ja on Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli rütmimuusika osakonna asutaja, juhataja ja pedagoog. Ta on jazzürituste korraldaja, Tartu Jazz Clubi algataja, kunstiline juht ja eestvedaja, kontserdisarja "Rajamuusika" kunstiline juht ning Tartu jazz- ja rütmimuusika festivali IDeeJazz peakorraldaja. Alates 2010. aastast on ta Eesti Jazzliidu juhatuse liige ning sellest aastast ka Eesti Rütmimuusika Hariduse Liidu juhatuse liige. 2010. aasta sügisest on tema käe all jõudnud Eesti Rahvusringhäälingu Raadio 4 kuulajateni igapäevased muusikasaated Džässipark, mis tutvustavad Eesti jazzmuusikat ja -muusikuid ning kus kõlab hea jazz ka mujalt maailmast.

Ain Agan

Mõned head aastad tagasi küsis minult üks Tartu koolijuht, et kas mul oleks soovitada mõnd head muusikut, kes sooviks Tartusse elama tulla ja kes huvituks ka õpetamisest. Ütlesin, et on küll. See mees on Oleg Pissarenko. Selle peale ütles koolijuht, et ei, ei, see küll ei lähe, kuna tal on ju ainult Otsa kooli haridus. Innustasin koolijuhti ikkagi riskima ja nagu nüüdseks selgunud, on riskimine end ära tasunud!

Kohtusin Olegiga tema esimese albumi salvestamisel, kuhu ta mind ühte tema lugu koos mängima kutsus. Nägin juba siis, et tegemist on muusikuga, kes teab täpselt, mida ta teha soovib, ja ajab oma asja innustunult ning põhjalikult. Need omadused on tänaseks ainult süvenenud! Usun, et suuresti tänu sellele on Oleg ka nii kaugele jõudnud.

Koos mõttekaaslaste Ahto Abneri, Raun Juurika ja Mihkel Mälgandiga.

FOTO HEITI KRUUSMAA

Veidi koomiline on see, et sinu ilusale, siirale ja lihtsale muusikale on kriitikud külge kleepinud termini, mis on küll üldiselt tabav, kuid mille raskuse all võib ära lõmastuda – hüpnagoogiline jazzminimalism.

(Naerab.)

Kui keegi juhtub su kontserdil magama jääma, kuidas sellesse suhtud? Rääkisid kunagi ühe soome muusikuga, tema näiteks võtab seda kõrge kiitusena oma rahustavale muusikale.

Päris hüpnootsiga meie siiski ei tegele ja ei tegele ka muusikateraapiaga sõna otseses mõttes. Kui muusika on väga monotoonne, võnked sama tugevusega ja kui see kõik kestab küllalt kaua, siis jäädkki lõpuks magama.

Meie muusikas on siiski dünaamika

väga olulisel kohal. Seal on küll vaiksmaid momente, kuid samas kindlasti ka rocki elemente ja ma ei usu, et siis eriti mugav oleks magama jääda. Tihti kuulatakse seda küll kinniste silmadega, seda siis, kui inimesed tahavad kuhugi oma maailma sukelduda.

Praegu, mil seda juttu räägime, ootavad sind ees Venemaa kontserdid. Kui tihti sa sinna satud?

Nii kuidas kutsutakse, korra aastas ikka. Tavaliselt on nii, et kui juba sinna lähed, siis palud korraldajatel rohkem kontserte organiseerida. Kaugele on ühe kontserdi pärast imelik sõita, kuigi eks seda on juhtunud, miks mitte.

Seda ei saa öelda, et Venemaa oleks minu jaoks kuidagi oluline turg. Võiks ju

“Pissarenko on peen melodist, kes loob harmooniaid, mille sügavused on võimelised kuulaja endasse haarama! Lülitad end täielikult välja ning lased detailideni läbi mõeldud meloodiatel ennast nii rahustada kui ka erutada.”

Ajaleht Bereg

tegelikult olla küll, seal on väga toredad inimesed ja vahvad kontserdipaigad.

Kui palju kontserdipublik eri maades erineb või ei tasu siin geograafilisi piire arvestada?

Kindlasti on erinev. Mul ei ole kogemusi küll näiteks Itaalias, aga ma mängisin seal rõõmuga. Kord istusin ühes rahvusvahelises žüriis kõrvalt Barcelona jazzifestivali juhiga. Siis sain küll aru, et laine pikkused on meil hoopis teised kasvõi näiteks selles, mida ta tahaks kuulata oma festivalil Barcelonas ja mida mina valin endale Tartusse. Ma ei kujuta ette, kuidas meie muusika hispaanlastele mõjuks.

Sama kartsin ma ka Venemaa pu-

hul. Vene publik on väga temperamentne ja ma polnud kindel, kuidas selline põhjamaine muusika neile tundub. Aga viimased korrad on väga edukad olnud.

Pelgasin natuke ka Soome publikut, nad on ju kuulnud ja näinud igasugu asju ja seetõttu väga nõudlikud.

Nii et väike närv on lavale minnes ikka sees?

Ikka pead mõtlema, kellele sa mängid ja kuidas nendega suhtled.

Milline on sinu jaoks ideaalmuusika?

Seda, mida praegu teen, peangi ideaalseks muusikaks. Kümne aasta pärast on see ideaal ilmselt teistsugune.

Hedvig Hanson

Olegi iseloomustab minu arva-tes kõige rohkem kompromissitus ja maksimalism. Ega muidu vist ei saagi ajada asja, mis vajab energiat, entusiasmi ja eelkõige usku, et "Jazz is not dead!", nagu Oleg ise tihti loosungina hõikab. Olegil on terav huumorimeel, kaldumisega ironia poole, ja samal ajal on tema muusika harmooniline ja romantiline, täis usku headusse ja ilusse. Just sellisena, vastuolulisena Oleg mulle meeldib ja ma mõistan teda. Kuigi, on momente, kus ta on kindlasti egoistlik. Üks näide. Meil on Olegiga üks trummar, Ahto Abner, kumbki ei soovi teist trummarit ja nii juhtub vahel, et meie esinemised kattuvad ja siis on muidugi Oleg see, kes endast mõistetavalt minult küsib, et ega ma ei tahaks sel õhtul mõne teise trummariga esineda. Mina olen sama kange ja pigem siis loobun üldse trummarist ning Oleg võtab selle otsuse enda kasuks vastu.

Üldiselt on teada, et Oleg ajab oma asja. See tähendab, et oma ukraina temperamendiga teeb ta seda kirglikult ja kõige enam süüvib ta muidugi oma muusikasse. Teiste projektides-mängudes-haltuurades Oleg ei osale. Kindlasti ka tänu sellele saab ta enda muusika olla värske ja kvaliteetne. Oleg võib olla ka hirmutavalt äärmuslik, vihasena ei tahaks ma teda näha, aga kui tal on hea tuju, naerab ta nakatavalt nagu laps. Tema ideaal ju ongi prii lapse ilm.

"Iga kord omamoodi müstiline, kas muusika puudutab või siis mitte. See on oleb kõik sellest, mis võnked ja energia seal on, kuidas on salvestatud, millised on meloodiad ja struktuurid."

FOTO HEITI KRUSMAA

NELE-EVA STEINFELD
muusikaajakirjanik

Alison Balsom.
IMGARTISTS.COM

Gramophone jagas auhindu

17. septembril kuulutati välja Briti muusikaajakirja Gramophone tänavused auhinna saajad. Aasta parima heliplaadi tiitli võitis CD, millel kõlavad Bartóki Viiulikontsert nr 2, Ligeti Viiulikontsert (solist Patricia Kopatchinskaja) ning Peter Eötvösi "Seven", esitajad on Hesseni Ringhäälingu Sümfooniaorkester (hr-Sinfonieorchester) ja Ensemble Modern, dirigent Peter Eötvös. Aasta artisti auhinna pälvis trompetist Alison Balsom, selle määramisel said kaasa rääkida ka ajakirja lugejad. Alison Balsom on särav ja tunnustatud inglise trompetist, kes on oma ande, intelligentsuse ja töökusega murdnud müüdi, et maailmakuulsad

trompetistid peaksid olema jõulised mehed. Balsomiga konkureerisid näiteks *sir* John Eliot Gardiner, Janine Jansen, Jerusaalemma keelpillikvartett, Jonas Kaufmann, Marc-André Hamelin ja Esa-Pekka Salonen. Gramophone'i elutööpreemia sai legendaarne kitarrist Julian Bream, kes on inspireerinud mitmeid heliloojaid. Noore artisti auhinna sai poola-kanada pianist Jan Lisiecki. Muusikaringkondades tekitas elevust Lisiecki Chopini etüüdid plaadil (Deutsche Grammophon), kriitikud on sellest rääkides kasutanud selliseid väljendeid nagu "puhas musikaalsus", "loomulikult hingavad fraasid" ja "muusikaliselt täiesti uued perspektiivid". Aasta parimaks plaadifirmaks kuulutati Decca

Classics. Nüüdismuusika kategoorias pälvis tunnustuse Henri Dutilleux' muusikaga heliplaat "Correspondances", esitajateks sopran Barbara Hannigan, tšellist Anssi Karttunen ja Prantsuse Raadio Filharmooniaorkester Esa-Pekka Salonen juhatusel. Instrumentaalmuusika kategoorias pälvis võidu pianist Steven Osborne, kelle plaadil kõlavad Mussorgski ja Prokofjevi teosed. Orkestrimuusika auhinna võitis BBC Sümfooniaorkestri plaadil (dirigent Jiří Bělohlávek) Josef Suki loominguga. Ooperimuusika kategoorias tõi Jonas Kaufmannile võidu plaadil "Runnicles" Richard Wagneri muusikaga. Barokkmuusika instrumentaalkategoorias tuli võitjaks Andreas Staier, vokaalkategoorias aga Monteverdi Koor ja *sir* John Eliot Gardiner Bachi motettide salvestuse eest. Kammermuusikaauhinna pälvisid viiuldaja Kelemen Barnabás ja pianist Zoltán Kocsis (Bartóki Viiulisonaadid nr 1 ja nr 2).

Salzburgi festivalil uus juht

Salzburgi festival on lõpuks leidnud uue juhi. Alexander Pereira lahkub sellest ametist 2014. aastal ja asub juhtima Milano La Scala ooperiteatrit. Salzburgi festivali uueks juhiks saab 2016. aasta oktoobrist Markus Hinterhäuser, kellele sõlmiti leping viieks aastaks. Vahepeelsed kaks aastat juhivad festivali Sven-Eric Bechtolf ja Helga Rabl-Stadler, kes on festivali president 1995. aastast. Tema lepingut pikendati aastani 2017.

Markus Hinterhäuserit peeti parimaks kandidaadiks, sest ta on kogenud kultuurimänedžer. Ta on hariduselt pianist, õppinud Viini Muusikaakadeemias ja Salzburgi Mozarteumis. Varem on ta kaasa löönud Salzburgi festivali kavade koostamisel. Praegu on ta "Viini pidunädalate" kunstiline juht ja jätkab selles ametis Salzburgi festivali juhiks saamiseni. Hinterhäuser plaanib tulevikus festivali sündmusi veidi vähendada, sest kontsertide ja etenduste arv on kasvanud liiga suureks.

James Levine juhatas taas METis

Pärast üle kahe aasta kestnud rasket seljahaigust naasis 24. septembril Metropolitan Opera lavale teatri muusikajuht James Levine, juhatahes Mozarti ooperit "Così fan tutte". Kuna seljavigastus oli tõsine, dirigeeris Levine ratastoolist spetsiaalselt tema jaoks ehitatud podiumilt. 3800 inimest mahutav saal oli puupüsti täis, sisenenud maestro võeti vastu püsti seistes ja ovatsioonidega. Peale Mozarti "Così" plaanib Levine sel hooajal METis juhataeda veel Verdi "Falstaffi" ja Bergi "Wozzeckit" ning teatri orkestri kolme kontserti Carnegie Hallis.

Seljaprobleemide tekkides loobus Levine kõigepealt Bostoni sümfooniaorkestri peadirigendi ametist, aga oli peagi sunnitud katkestama ka töö METis. Selle peadirigent on praegu itaallane Fabio Luisi, Levine on ooperimaja muusikaline juht. Levine'i töö METis on muljet avaldav. Ta debüteeris seal 1971. aastal Puccini "Tosca" ja on 42 aasta jooksul juhatanud umbes 2500 õhtul 85 ooperit.

Amy Dickson.
AMYDICKSON.COM

Classic BRIT Awards

2. oktoobril anti Royal Albert Hallis üle Classic BRIT Awards auhindad. Nomi-

Helmuth Rilling.
FOTO HOLGER SCHNEIDER

nentide seas oli ka Arvo Pärt teosega "Aadama itk", ent heliloojate kategoorias võitis Hans Zimmer. Parima naisartisti tiitli pälvis viuldaja Nicola Benedetti, parimaks meesartistiks tunnustati pianist ja dirigent Daniel Barenboim. Kriitikute tunnustuse pälvis tenor Jonas Kaufmann. Aasta parima FM albumi tiitli sai André Rieu "Magic of the Movies", läbimurdeartistiks nimetati saksofonist Amy Dickson. Elutööpreemia pälvis postuumselt tenor Luciano Pavarotti. Classic BRIT Award on osa Briti fonogrammitootjate ühingu aasta auhindadest BRITS ja neid võib pidada ameeriklaste Grammyde vasteks.

Andris Nelsons ei pikendanud lepingut Birminghamis

Birminghami sümfooniaorkester andis teada, et Andris Nelsons oma peadirigendilepingut ei pikenda. Leping kehtib 2015. aastani ja üheskoos on plaanis anda veel 90 kontserti, neist 35 välisurineedel. Nelsons on olnud Birminghami sümfooniaorkestri peadirigent 2008. aastast. Lepingu mittejätkamise põhjus on hooajal 2014/15 algav tihe töö Bostoni sümfooniaorkestri juures, mille peadirigendi kohusetäitja ta praegu on, ja soov veeta rohkem aega oma perega. Möödunud hooajal oli Nelsonsil mitmeid ülepingest tekkinud terviseprobleeme, sest peale peadirigendi ameti on tal arvukalt külalisesinemisi.

Osmo Vänskä loobus peadirigendi ametist Minnesotas

Minnesota sümfooniaorkestri peadirigent Osmo Vänskä astus 1. oktoobril ametist tagasi. Orkestri muusikud ja juhatus on juba üle aasta vaielnud palga ja kollektiivlepingu üle, orkester pole ammu proove teinud ega esinenud terve möödunud hooaja vältel. Osmo Vänskä lubas peadirigendi ametist loobuda, kui orkester ei saa proovidega alustada tänavu 30. septembril. Vänskä oli Minnesota orkestri peadirigent kümme aastat.

Vaid mõni tund pärast Vänskä tagasiastumist andis oma lahkumisest teada ka Minnesota orkestri heliloomingu instituudi direktor, helilooja Aaron Jay Kernis. Kernis nimetas orkestri ja juhtkonna suhteid segadust tekitavaks ning juhtis tähelepanu, et tegeldakse suurepärase orkestri hävitamisega. Tema sõnul on osapooled võimetud omavahel suhtlema, aga musitseerida ei ole võimalik meeskonnatunde ja koostöövaimuta.

Auhinnad ECHO Klassik

Oktoobris selgusid Saksamaa fonogrammitootjate ühenduse tänavused auhinnad ECHO Klassik. Kokku anti 54 auhinda, Olari Elts pälvis preemia aasta kontsertsalvestuse kategoorias (20. ja 21. sajandi muusika/klaver). Firms Oehms Classics ilmunud plaadil esita-

vad WDR Sinfonieorchester Köln ja pianist Herbert Schuch Eltsi juhatusel Viktor Ullmanni ja Beethoveni klaverikontserte.

Elutööpreemia pälvis kooridirigent Helmuth Rilling. Aasta laulja tiitlid pälvisid Joyce DiDonato ja Jonas Kaufmann, aasta instrumentalistid on pianist Martha Argerich, trompetist Reinhold Friedrich, tšellist Sol Gabetta, tuubamängija Andreas Martin Hofmeir ning viuldaja Leonidas Kavakos. Aasta dirigent on Esa-Pekka Salonen, aasta ansambel Concentus Musicus Wien (dir Nikolaus Harnoncourt) ning aasta orkester San Francisco Symphony (dir Michael Tilson Thomas).

Aasta salvestuste auhindu pälvisid erinevates kategooriates nt Aapo Häkkinen ja Helsingi Barokkorkester (Franz Xaver Dusseki sümfooniad), Bernard Haitink ja Baieri Ringhäälingu Sümfooniaorkester (Mahleri Üheksas sümfoonia), *sir* Simon Rattle ja Berliini Filharmoonikud (Stravinski “Kevadpühitus”), Patricia Kopatchinskaja (Bartók, Eötvös, Ligeti, hr-Sinfonieorchester ja Ensemble Modern, dir Peter Eötvös), Vocalconsort Berlin ja James Wood (Carlo Gesualdo muusika), Peterburi Maria teater ja Valeri Gergijev (Wagneri “Valküür”), Ian Bostridge (Britteni “Lucretia teotamine”). Sooloplaatide kategoorias said auhindu nt Leo van Doeselaar (Scheidemanni oreliteosed), Emanuel Ax (Haydni, Beethoveni, Schumanni variatsioonid klaverile), Nikolai Luganski (Rahmaninovi klaverisonaadid), lauljad Elīna Garanča, Rolando Villazon jt. Aasta bestseller on Lang Langi Chopini album.

Ooperiskandaal Lätis

Suve lõpul puhkes Lätis skandaal, kui kultuuriminister Žaneta Jaunzeme-Grende vallandas “usalduse kaotuse tõttu” Läti Rahvusoooperi direktori Andrejs Žagarsi. Viimane oli teatrijuhi- na töötanud alates 1996. aastast. Kultuuriministri käik vallandas omakorda pahameeletormi, sest paljude läti kultuuritegelaste meelest, kelle hulgas oli ka rahvusoooperi liikmeid, oli tegemist ebapädeva otsusega. Žagarsi toetajad leiavad, et viimase juhtimisel on Läti Rahvusoooper tõusnud Euroopas silma-

paistvate ooperimajade hulka, et seal on praegu väga tugevad solistid ning et Žagars on aastate jooksul teinud väga head tööd. (Tema tööstiili on nähtud ka Eestis, kui ta 2011. aastal lavastas RO Estonias Puccini “Manon Lescaut”). Seevastu Jaunzeme-Grende oli varemgi korduvalt kultuuriinimestega vastuollu sattunud ja teinud hämmastavaid avaldusi, arusaamatused Žagarsiga polnud seega mingi erand. Seejärel vallandas Läti peaminister Valdis Dombrovskis omakorda Jaunzeme-Grende. Teatri uus juhtkond on kolmeliikmeline: Inese Eglīte, Artūrs Maskats ja Daina Markova.

Patrice Chéreau (1944–2013)

7. oktoobril suri prantsuse filmirežis- sөөr, teatridirektor, näitleja, produtsent ja (ooperi)lavastaja Patrice Chéreau. Ooperimaailmas oli murranguline tema 1976. aastal Bayreuthis selle festivali sajandal aastal lavastatud Wagneri “Sörmuse” tsükkel (dirigent Pierre Boulez). Chéreau tõi Wagneri ooperite tegevustiku nende kirjutamise, tööstus- revolutsiooni aega. Uus vaatenurk osutus revolutsiooniliseks ning värskendas otsustavalt lähenemist sellele tsükli- le. Märgilise tähtsusega tööst valmis 1980. aastal TV-versioon.

Chéreau töötas ooperi vallas üksnes aeg-ajalt. Tema esimene ooperilavastus oli Rossini “Itaallanna Alžiiris” 1969. aastal Spoleto festivalil. Temalt pärineb Bergi “Lulu” Friedrich Cerha poolt lõpetatud kolmevaatuselise versiooni esi- ettekanne Pariisi Ooperis 1979. aastal (dir Boulez, nimiosas Teresa Stratas), mis kujunes sensatsiooniks ning mille salvestus pälvis Grammy. Daniel Barenboimi dirigeerimisel valmisid Berliini Riigiooperis Bergi “Wozzeck” (1994) ja Milano La Scalas Wagneri “Tristan ja Isolde” (2007). Samal aastal lavastatud Janáčeki ooperit “Surnute majast” (dir Boulez) mängiti Viini festivalil ning seejärel Hollandi ja Aix-en-Provence'i festivalil, Metropolitan Operas ja Milano La Scalas. Tema viimane lavas- tus, Richard Straussi “Elektra” esieten- dus tänavu 10. juulil Aix-en-Provence'i festivalil (dir Esa-Pekka Salonen) ning peaks jõudma METi lavale 2015. aastal.

Virge Joamets

VARIA

Esa-Pekka Salonen pikendas oma lepingut Londoni Philharmonia Orchestra juures hooaja 2016/17 lõ- puni. Tema esimene kokkupuude selle orkestriga oli 30 aastat tagasi. Ta on kollektiivi peadirigent aastast 2008, esinenud sellega üle 350 korra, toonud esietekandele neli uudis- teost ja teinud 27 salvestust.

22. septembril toimusid Hispaania üheaegselt 16 linna raekojas sarnase kavaga kontserdid, millega suurema- te sümfooniaorkestrite liikmed ehk umbes 1000 muusikut protestis kontserdipiletite liiga kõrge käibe- maksu (21 %) ning kultuurielarve kärpimise vastu.

30. septembril streikisid Saksamaal saja orkestri liikmed, et juhtida tähelepanu orkestrite sulgemisele. Viimati suleti raadioorkestrid Kagu-Saksamaal. Alates 1991. aastast on Saksamaa orkestrite arv lan- genud 168-lt 131-le.

Dresdeni Semperoper palkas uueks intendandiks **Serge Dorny**, kes va- rem tegutses Lyoni ooperis. See koht jäi vabaks pärast Ulrike Hessleri sur- ma 2012. aasta juulis. Serge Dorny on varem tegutsenud ka Londoni Filharmooniaorkestri direktorina.

Ansambel **Vox Clamantis** ja prant- suse pianist **Jean-Claude Pennetier** andsid tänavu välja heliplaadi, millel kõlab Liszti “Via Crucis” (Mirare, 2013). Septembris pälvis plaat Prant- susmaa mainekaima klassikaplaadi auhinna Diapason d’Or, mida annab välja samanimeline muusikaajakiri igal kuul eelmise kuu eest, sõeludes kõiki müügile tulevaid plaate. Prant- susmaal ilmub igal kuul umbes 500 klassikaplaati.

IVO HEINLOO
jazzikriitik

Thelonious Monki jazzikonkursi võitja tuleb Tšiilist

Alates 1987. aastast peetav rahvusvaheline Thelonious Monki nimeline jazzikonkurss, mida korraldab Thelonious Monk Institute of Jazz, keskendus sel aastal saksofoni kategooriale. Septembris toimunud võistluse võitis kahekümne nelja aastane Melissa Aldana Tšiilist, kes on ühtlasi esimene sellel konkursil esikoha saanud naisjazzmuusik. Žürii moodustasid Wayne Shorter, Jimmy Heath, Bobby Watson, Branford Marsalis ja Jane Ira Bloom. Sellelt mainekalt võistluselt on saanud tuule tiibadesse tuntud jazzmuusikud Joshua Redman, Joey deFrancesco, Jacky Terrasson, vokalistid Jane Monheit, Roberta Gambarini jpt.

Aldana läks 2006. aastal õppima USAsse Berklee kolledžisse. Ta pärineb muusikalisest suguvõsast ning tema isa Marcos Aldana võttis samast võistlusest osa 1991. aastal. Aldana on andnud Greg Osby plaadifirmas Inner Circle välja juba kaks albumit.

MacArthur Fellowship Vijay Iyerile

Juba aastakümneid USA nüüdisjazzi tippu kuuluv pianist Vijay Iyer sai sel sügisel väärika, viieaastase MacArthur Fellowshipi stipendiumi, mida makstakse igal aastal paarikümnele kultuuri ning teaduse valdkonnas tegutsevale inimesele. Iyer on alles seitsmes jazzmuusik, kellele see stipendium on antud. India immigrantide perekonnas kasvanud Iyer rajab oma innovatiivsusega Ameerika improvisatsioonilise muusika maastikul uut teed, lõhkudes piire traditsioonilise jazz'i ja avangardi vahel. Samuti integreerib ta muusikasse teisi kunstivorme, näiteks luulet ning teatrit. Iyeri muusikas on kuulda mõjutusi kõikjalt, nii afroameerika, Lõuna-India, Lääne-Aafrika kui ka nüüdisaja

Nüüdisjazzi suunanäitaja Vijay Iyer.
FOTO OLYMPUSHALL.COM.KR

Euroopa süvamuusika traditsioonist. Mitmekülgse tegevmuusiku karjääri kõrvalt asub Iyer 2014. aastal Harvardi ülikooli kunstide professori ametikohale.

Saksa muusikakriitikud valisid aasta albumi

Igal aastal kahekümne üheksas kategoorias välja jagatava Saksa muusikaajakirjanike auhinna (Preis der Deutschen Schallplattenkritik) laureaadid on selgunud. Žüriisse kuulus üle saja kriitiku ja muusikateadlase Saksamaalt, Austriast ja Šveitsist ning seekord valiti välja üksteist tähelepanuväärsemat plaati.

Peale klassikalise muusika leidub nimekirjas ka jazz'i ja maailmamuusikat. Nii mahtus valikusse näiteks aprillis

ECMi kataloogi lisandunud folk-jazzi trio Quercus, Peter Brötzmanni Austrias toimunud kontsertide salvestuste kogumik "Long Story Short" ning korduvalt auhinnatud Mali laulja-laulukirjutaja Rokia Traoré oma albumiga "Beautiful Africa". Eriauhinna (Ehrenpreise) pälvis Šveitsi jazz'i *grand lady*, pianist Irene Schweizer. Schweizer on olnud üks Euroopa *free jazz*'i tähtsaimaid esindajaid, kes oli iseäranis mõjutatud Cecil Taylorist. Ta oli ka omanäolise projekti European Women's Improvising Group käimalükkaja ning mitme Šveitsi festivali korraldustoimkonna liige. 2011. aastal esines ta soolokontserdiga Zürichi Tonhalls, olles esimene omamaine jazzmuusik, kes selles legendaarses saalis on mänginud.

Emmanuel Pahud

LEONORA PALU
flötist

WWW.ASKNAHOLT.CO.UK

Flötist Emmanuel Pahud (s 1970) Sündinud Genfis. Lõpetanud Pariisi konservatooriumi. Asus 1992. aastal 22-aastaselt tööle Berliini Filharmoonikutes, olles ühtlasi orkestri noorim liige. Esineb aastas umbes 160 korda, neist u 75 Berliini Filharmoonikute koosseisus, ülejäänud on soolovõi kammerkontserdid.

kuulasin autos raadiot ja seal kõlas Mozarti flöödikontsert. Kuulasin, mõeldes, et on päris hea esitus, huvitav, kes mängib... Lõpuks öeldi esitajana minu nimi, olin positiivselt üllatunud... See näitab, et olen pidevalt arenenud ilma enda teadmata.”

Pahud on oma vanemate suure pühendumise toel saanud tunde Euroopa parimate õpetajate käest. Seitsmeteist-aastaselt asus ta elama ja õppima Pariisi ning astus peagi ka Pariisi konservatooriumi. Õpingute ajal võitis ta kaks olulist konkursi: Itaalias Duinos 1988. ning Jaapanis Kobes 1989. aastal. Konservatooriumi lõpetades pälvis ta nn *premier prix*. Pariisis sattus tema naabriga samuti Šveitsis sündinud maailma kuuluse flötist Aurèle Nicolet; tema juures jätkas Pahud õpinguid pärast konservatooriumi lõpetamist. Emmanuel Pahud'd võib pidada Nicolet' mantlipärijaks. Just seda vanameistrit on nimetatud 20. sajandi väljapaistvaimaks flötistik. Nicolet'l on olnud aukartust äratav solistikarjäär, millest annavad tunnistust kümned helisalvestused maailma parimate orkestritega ning paljude heliloojate, nende hulgas Tõru Takemitsu, György Ligeti, Edison Denissovi temale pühendatud teosed. Samuti oli ta Berliini Filharmoonikute esiflötist 60ndatel aastatel. Sarnane karjäär ootas ees ka noort Emmanuel Pahud'd. Temalt on Pahud saanud enda sõnul kõige olulisemaid teadmisi interpretatsiooni ja muusikastiilide tundmise kohta.

Šveitsi päritolu Emmanuel Pahud on juba mitu aastakümnet üks maailma väljapaistvamaid flöödimängijaid. Ta on võlunud oma särava mänguga publikut kogu maailmas, soe-rides tipporkestrite ja -dirigentidega, ning olnud suureks eeskujuks arvukale flöödikogukonnale, viies selle instrumendi mängutaseme kvalitatiivselt uude ajastusse. Tema üks viimaseid plaate “Flute King” (2011) on märgiline selles mõttes, et Pahud'd võibki pidada tõeliseks flöödikuningaks, kes oma kontsertide ja salvestustega on vallutanud kõrgeimad muusikalised mäetipud. Kõrgetasemelised salvestused on justkui lippudeks nendel tipudel.

Ma tahan ka flööti mängida!

Tema anne sattus varakult soodsatesse vetesse. Nelja-aastase poisikesena kuulis ta oma naabrite poolt kostvat flöödimängu. Ta oli selle pilli kõlast täiesti võlutud ja ütles kohe oma vanematele: “Ma tahan ka flööti mängida ja sedasama lugu, mida mängib see naabripoiss!” See oli Mozarti Flöödikontsert G-duur. Sel ajal elas pere Roomas ja kõnealune

poiss oli tuntud flötisti Françoise Binet' 15-aastane poeg Philippe, kellest sai Emmanueli esimene õpetaja. Järgmised kolm aastat õppis ta Françoise Binet' käe all. 1978 kolis pere Brüsselisse. Kolmeteistaastaselt jätkas ta õpinguid juba kõrgemal tasemel Carlos Bruneeli juures, kes tegutseb siiani ooperiteatri Theatre Royal de la Monnaie esiflötistina ja Brüsseli Kuningliku Konservatooriumi õppejõuna.

Juba varateismelisena algas Pahud' ande läbimurre Belgias. Aastal 1985, 15-aastaselt võitis ta Belgia rahvusliku konkursi, samuti mängis Mozarti G-duur kontserti Belgia Rahvusliku Orkestri ees. Niisiis kõigest üksteist aastat pärast vaimustumist sellest pillist oli Emmanuel Pahud juba astunud oma solistikarjääri lävele. Nüüd, mitukümend aastat hiljem on ta mänginud ja salvestanud Mozarti kontserte juba nii palju, et ühes intervjuus ütles ta: “Hiljuti

“Hiljuti kuulasin autos raadiot. Kuulasin, mõeldes, et on päris hea esitus, huvitav, kes mängib. Lõpuks öeldi esitajana minu nimi, olin positiivselt üllatunud.”

Berliini Filharmoonikute “suur ansambel”

Pahud' järgmised olulised ja saatust kumandavad saavutused olid aastal 1992, kui ta võitis esimese auhinna konkursil Genfis ning kuu aega hiljem oli üliedukas konkursil Berliini Filharmoonikute esimese flöödi kohale. Selles ametis satust ta kõigest 22-aastasena hetkega rahvusvahelise tähelepanu luubi alla. Peadirigent oli siis maestro Claudio Abbado ning orkester oli parasjagu noorenemas: umbes 40 protsenti mängegiist vahetus, sest paljud pärastsõja-aegsest mängijate põlvkonnast lahkusid. Pahud leidis eest orkestri, mis kõlas täiesti unikaalselt, ta on kirjeldanud seda esmast elamust nii: “Fraserimine oli kui ühtne laine läbi kogu orkestri, mis algas bassidest ja kujunes läbi pillirühmade imeliselt kauniks ja intensiivseks. Orkestri dünaamiline skaala oli fenomenaalne. Berliini Filharmoonikute mängustiil on väga erinev võrreldes teiste orkestritega. Me oleme kõlalt väga ühtsed, kuid samas on igaühel oma individuaalne hääl.”

Aastatel 2000–2002 tegi Pahud filharmoonikute töös pausi, õpetades Genfis solistiklassi ja soleerides orkestrite ees üle maailma. Tema naastes oli peadirigendi ametis *sir* Simon Rattle, keda Pahud hindab kui unikaalse partnerlusmentaliteedi loojat filharmoonikute kollektiivis ning intellektuaalselt väga inspireerivat loojanatuuri. Praegusel ajal on maailma esiorkester muusikaliste individide keskne ja solistlik “suur ansambel”. Pahud jagab seal sooloflöödi kohta Andreas Blauga, kes mängib filharmoonikutes alates 1969. aastast.

Oma rahvusvahelise karjääri algusaastatel andis Pahud umbes viiskümmend kontserti aastas. See number kasvab kiiresti pärast tuntuse ja tunnustuse saavutamist ning ulatus ja ulatub praegugi üheksakümne soolo- või kammermuusika kontserdini aastas, millele lisandub veel ligikaudu seitsekümmend orkestrikontserti filharmoonikute ridades. Solistina on ta esinenud maailma orkestriparemikku kuuluvate kollektiividega, nagu näiteks Londoni Filharmoonikud, Berliini ja Viini raadio orkestrid, Baltimore'i sümfooniaorkester, Berliini Barokksolistid, kui nimetada vaid mõnd. Koormus on väga suur, kuid Pahud' sõnul aitab see vältida iso-

Kõlab Vivaldi flöödikontsert „Öö”, Berliini Filharmoonikuid dirigeerib ja klavessiini mängib Andreas Marcon.
WWW.YOUTUBE.COM

“Kontserdil on sul tagataskus terve emotsioonide ja visuaalsete vahendite pakett, samuti aitavad akustika ja publiku positiivsed ootused. Salvestusel aga oled kui vaakumis, eikusagil.”

leerumist ühe stiili piiresse ning hoida repertuaaris arvukalt teoseid, et mitte kapselduda ühte kitsasse valdkonda.

Interpreet-kameeleon

Tema esitatavate muusikastiilide ring on tõesti lai, Johann Sebastian Bachist kuni tänapäeva heliloojate teosteni välja. Ta väljendab end muusika kaudu otsekui kameeleon, muutes stiili, kõlavärve ja fraserimist, hingamist ja artikulatsiooni nii, et see sobiks mängitava teosega. Ta ei esinda enda sõnul mingit kindlat rahvuslikku stiili või koolkonda.

Pahud on tellinud ja salvestanud uut muusikat, sealhulgas Marc-André Dalbavie', Michael Jarrelli ja Matthias Pintscheri flöödikontserte. Samuti on ta olnud Frank Michael Beyeri, Elliott Carteri ning Luca Lombardini flöödikontsertide esmaesitaja. Vaatamata tema suurele huvile uue muusika vastu tundub flöödimeister siiski kõige kirglikumalt suhtuvat n-ö vana ja traditsioonilise repertuaari elustamisse. Ta on öelnud: “Kaasaegse muusika mängimine avardab muusikalisi piire ja suhtumist oma instrumenti ning heliloomingusse üldisemalt, see on andnud mulle interpreedina uusi vaatenurki ka traditsioonilise repertuaari mängimiseks.” Ta on kindel, et tulevikus on traditsioonid ja uuendused interpretatsioonikun-
stis

kindlasti järjest enam ja enam sümbioosis. Ta ei poolda kivinenud traditsioone, eriti nii elava ja elavdava kunstiligi puhul nagu muusika. Ka Berliini Filharmoonikute dirigentide Wilhelm Furtwängleri, Herbert von Karajani, Claudio Abbado ja Simon Rattle'i kohta märgib ta, et nad toetusid (toetuvad) kõik n-ö traditsioonidele, kuid nad pole mitte niivõrd selle kandjad kui just arendajad, kes täiesti teadlikult “toituvad” minevikust, et defineerida tulevikku. See on üks selliste suurte kunstnike suuri saladusi, märgib Pahud.

Aastal 1996 sõlmis Emmanuel Pahud lepingu EMI Classicsiga, mis on aastate vältel välja andnud kakskümmend neli tema plaati. Salvestusprotsessi kohta räägib flötist nii: “Mulle meeldib töötada mikrofoniga, see toob mängu teatud suurendusklasi efekti. Sa pead jälgima paljusid asju, mis *live*-esinemisel ei ole üldse nii tähtsad. Kontserdil on sul tagataskus terve emotsioonide ja visuaalsete vahendite pakett, samuti aitavad akustika ja publiku positiivsed ootused. Salvestusel aga oled kui vaakumis, eikusagil. See tekitab olukorra, kus iga detaili tuleb viimistleda eriti hoolikalt ning sisemiselt intensiivsemalt kui kontserdil.”

Esimene EMIs ilmunud plaat sisaldab prantsuse flöödimuusikat, ansamb-

lipartneriks suurepärase pianist Eric le Sage. CDl alapealkirjaga “Paris” on 20. sajandi esimesel poolel seal tegutsenud tuntud heliloojad

Henri Dutilleux, Darius Milhaud, Francis Poulenc, Olivier Messiaen, André Jolivet jt. Kõnealune helikandja oli ka siinkirjutaja esimene kõlaline kokkupuude Emmanuel Pahud’ga ja loomulikult väga elamuslik. Ta mängulaad on huvitav segu n-õ prantsuse ja saksa koolkonnast, ühelt poolt mängleva loomulikkusega prantsuse heliloojate stiili tabav ja teisalt väga kontrollitud ja perfektne tehnilise teostuse poolest, täiesti ideaalne õppematerjal noortele flötistidele. Aastal 2000 ilmus helikandja Debussy, Raveli ja Prokofjevi muusikaga. Selle viimane teos, Prokofjevi Sonaat flöödile ja klaverile D-duur väärib erilisel tähelepanu, kuna taas on tegu ühe väga ereda interpretatsiooniga. Selles ülimalt mahukas teoses on muusik fantastiliselt ilmekalt esile toonud tohutult palju erinevaid värve ja karaktereid, on tunne, nagu

“kameeleon-flötist” oleks suutnud flöödile juurde “monteerida” trompeti kõla- jõu ja viiuli nõtkuse, rääkimata kõikvõimalike flöödile omaste väljenduslike ja tehniliste vahendite imetlusväärsest kasutusoskusest.

Samal aastal ilmus ka plaat Mozarti flöödikontsertidega, kus partneriteks Claudio Abbado, Berliini Filharmoonikud ja harfisolist Marie-Pierre Langlamet. Ka sellest salvestusest saab rääkida vaid ülivõrdes, see on üks säravamaid ja stiilsemaid interpretatsioone “flöödiajaloo”. Tähelepanu väärivad siin kindlasti ka flötisti enda kadentsid, mis on stiilsed, virtuoossed, kuid mitte ülepakutud, vaid küpse interpreedi fantaasiarikka loomingu näited, mis respektierivad stiili ja heliloojat.

Flöödikuningas ja tema õukond

Seejärel ilmunud plaatidel on varasemat muusikat (Bach ja tema pojad, Telemann, Vivaldi, Händel, Haydn), prantsuse heliloojate loomingu, 20. sajandi flöödikontserte (Ibert, Nielsen, Hatšaturjan jpt) ning romantismiajastu muusikat. Need kõik on loomulikult väga kõrge kvaliteediga ja sündinud koostöös tippmuusikutega.

Märgilise tähtsusega on Pahud’ üks viimaseid helikandjaid, Friedrich Suurele pühendatud duubelplaat “Flöten

König” ehk “Flöödikuningas”, mille kõlab Friedrich II, tema õe printsess Anna Amalia, J. S. Bachi, Carl Philipp Emanuel Bachi ja Johann Joachim Quantzi muusika. Kaks viimast olid õukonnaga tihedalt seotud ja löid amatöörföödimängijast keisri tellimusel tal- le väga palju muusikat. Mõlema heliloo- ja flöödikontserdid on säravad ja suursugused, Ph. E. Bachil ka väga mahukad ning keeruka ja läbikomponeeritud orkestripartiiga, mis osutab, et Friedrichi õukonnas tegutsesid tolle aja eliitmuusikud. Kõnealusel plaadil tekib ka sild keisri õukonna ajaga, kuna Pahud’ kõrval on maailmakuulus orkester Kammerakademie Potsdam, kes enamiku kontsertidest annab Potsdami Nikolai kontserdisaalis ja Sanssouci lossis. Niisiis samades kohtades, kus kõlasid nende teoste esiettekanded. Friedrich Suure õukond oli muusikutele viljastav paik ja flöödimuusika kuldaeg. Kindlasti kõlab Emmanuel Pahud’ kuldne flööt kuninglikult veel palju aastaid kontserdisaalides üle maailma ja kuulajate südames. Kuigi Pahud on esinenud Eestiski, 1999. aastal puhkpillikvinteti kavaga “Poulenc 100” ja 2008. aastal Berliini Filharmoonikute koosseisus, siiski loodame, et meil avaneb veel võimalusi kuulata flöödikuningat soleerimas siinsamas Estonia kontsertsaalis.

Märgilise tähtsusega on Pahud’ üks viimaseid helikandjaid, Friedrich Suurele pühendatud duubelplaat “Flöten König” ehk “Flöödikuningas”.

Flöödikontsert Sanssouci lossis: Preisi kuningas Friedrich Suur mängib flööti, klavessiini taga Carl Philipp Emanuel Bach, kõige paremal Johann Joachim Quantz. Adolph Menzeli maal (1852).

COMMONS.WIKIMEDIA.ORG

Sise- ja välisvaade Narva muusikaelule

ALEKSANDRA DOLGOPOLOVA
muusikateadlane

Kuigi Eesti kultuuri- ja muusikaelus domineerib arusaadavatel põhjustel Tallinn, toimub palju kontserte ja etendusi ka väljaspool pealinna. Suuremaid ja väiksemaid muusikasündmusi on üle Eesti ohtralt, elamusi pakuvad lisaks linnadele nii maakondlikud kultuurimajad kui ka mõisakompleksid. Sellegipoolest moodustab suuruselt kaugeltki mitte viimane linn Narva justkui Eesti muusikamaailma ääreala. Möödunud suve küllaltki pikas muusikaürituste loetelus ei mainitud Narvat peaaegu kordagi ja väljastpoolt vaadates tundub, et seal antaksegi vaid mõni haruharv tõsise muusika kontsert. Uurisin, milline on olukord sümfoonia- ja kammermuusikaga tegelikult Narva sümfooniaorkestri (NSO) dirigendilt **Anatoli Štšuralt** ja Eesti Interpreetide Liidu (EIL) kontsertide korraldajalt **Paula Toomelilt**.

Kuidas iseloomustaksite Narva muusikaelu?

ANATOLI ŠTŠURA: Üldisemalt võttes ei ole olukord sugugi halb, kuid akadeemilises mõttes on Narva muusikaelu väga vaene. Klassikalise muusika kontserte on võrdlemisi vähe.

On teil olnud tunne, et Narva muusikaelu seisab muu Eesti omast mõneti eraldi?

Aga loomulikult. Selleks, et need ei seiksaks eraldi, peab ka Eesti muusikaelu tulema sagedamini meile külla. Inimene on paraku mugav ning ta ei ole pahatihiti valmis sõitma 50 km Jõhvi, et osa saada millestki ilusast. Isegi balletifestivalil,

mida püüan ise alati külastada, on palju rohkem inimesi teistest linnadest kui Narvast.

Missugune osa linna kultuurielus on Narva sümfooniaorkestril?

Orkestri asutamisel püstitasin endale ülesande luua midagi täiesti uut, mille üle narvalased võiksid uhked olla. Ma sain väga hästi aru, et absoluutselt kõik linlased ei hakka kunagi sümfoonia muusika kontsertidel käima. Siiski annab neile põhjuse Narvast uhkusega rääkida teadmine, et nende kodulinna tegutseb selline kollektiiv. Käesoleval sügisel alustab NSO oma 20. kontserdihooga ja on praegu linna kultuuri visiitkaart.

Ammusel 1994. aastal ütlesid mulle paljud “heatahtlikud” inimesed: “Sul ei tule midagi välja, Narvas ei ole kunagi olnud orkestrit ja ei saagi olla”. Tõenäoliselt oleks see süngene ennustus ka täide läinud, kui mind ei oleks toetanud mitmed väga edumeelselt mõelnud inimesed. Eriline tänu kuulub Narva muusikakooli direktorile Tatjana Jegorovale, samuti kahele usumatult julgele ja oma linna armastavale inimesele – toona juba ametist lahkunud linnavolikogu esimehele Anatoli Paalile ja linnapea Raivo Murdile, kes suutsid veenda linnavolinikke vajaduses muuta NSO linnaorkestriks.

Millisena näete NSO arengut?

Minu suurim unistus on muuta orkester koosseisuliseks, et see oleks

Anatoli Štšura.
WWW.NARVA.EE

muusikutele põhitöökoht ning noored ja andekad narvalased tuleksid oma kodulinna tagasi.

Kui tihe on teie kontserdigraafik?

Majanduskriisi puhkedes vähenes orkestri eelarve märkimisväärselt ning praegu valmistame aastas ette kaheksa kava, mida esitame Narvas. Varem andsime igal aastal 11–12 kontserti Narvas ning üks-kaks ka teistes Eesti linnades. Õnneks saame praegusel keerulisel ajal rahalist toetust Kultuuriministeriumilt ja oleme selle eest väga tänulikud.

Eesti meedias arutletakse sageli kultuurituru ja loomemajanduse teemadel. Mida te sellest arvate?

Kõrgkultuur ei ole ammustest aegadest peale eksisteerinud omatulu teenimise arvel, vaid tänu metseenidele ja valgustatud valitsejatele. Tänapäeval töötab see mudel mingil määral ka edasi, kuid miskipärast jäävad kõlama ka arvamused, mis käivad inimkonna eelnevale tuhandeaastasele kogemusele vastu.

See on küll kurb, kuid inimesi, kes saavad süvakunstist tööpoolest aru, ei ole väga palju. Ühes intervjuus on vene näitleja ja filmirežissöör Nikita Mihhalkov öelnud, et sõnateatrit külastab viis protsenti inimkonnast. Mulle tundub, et süvamuusika on veel elitaarsem ja seega veel vähem populaarne kui teater. Kuid isegi nii väikeses mahus on tõsine muusika (nagu ka kõik kaunid kunstid üldisemalt) teenäitajaks, mille järgi peaksime orienteeruma. Inimene liigub pidurdamatult lihtsustamise ja oma vaimsete vajaduste marginaliseerimise poole, samas kui kunsti helge energia aitab seda protsessi pidurdada. Ma olen täiesti kindel, et nii õilis missioon ei saa toimida turuseaduse põhimõttel.

Milline on siis Narva publik? Kas Narvas on kunsti armastavaid ja haritud kuulajaid?

Narvas on tundlik ja aus kuulaja, kes aplodeerib täpselt nii valjult, mil määral oleme orkestriga teda inspireerinud ja vaimsetelt täitnud. Selle eest armastan ma meie kuulajat väga. Meie publik ei ole arvukas, püsikuulajaid on 300–400 inimese ringis, kuid viimase paari aasta jooksul on üha rohkem olnud kontserte ka täismajale ehk 700 inimesele.

“Haritud kuulaja” mõiste vastu võib

minu arvates vaielda. Heliloojate elulugusid ja teoseid tundev inimene ei pruugi mõnikord saada aru sellest, mis kõlab. Hindan palju rohkem avari südamega kuulajat, kes tajub muusikat vahetult ja püüdleb vaimse enesetäiendamise poole.

Narvalased jagavad sageli minuga oma kontserdimuljeid. Ma arvan, et meie eesmärk on täidetud, kui muusikahariduseta inimene ütleb, et on saanud kontserdilt selliseid elamusi, nagu olime muusikutega taotlenud.

Mis linnades te ise kontsertidel käite?

Linn või kontserdipaik ei oma mingit tähtsust. Püüan külastada neid kontserte, mis pakuvad mulle professionaalset või kunstilist huvi.

Kas Narvas toimub teile midagi huvitavat?

Praegu harvem kui varem. Jõhvi kontserdimaja tulekuga hakkasid kõik Eesti Kontserdi üritused toimuma just seal, häid külalisesinejaid ei tule Narva suguugi palju.

Eesti Kontsert ehitas 2005. aastal oma saali Jõhvi ja mitte Narva. Kas see otsus on Narva muusikaelu seisukohalt midagi muutnud?

Kui see saal oleks ehitatud Narva, oleksid narvalased praegu vaimset ja kultuuriliselt rikkamad. Enne Jõhvi kontserdimaja ehitamist tõi Eesti Kontsert meile 10–15 kava aastas. Tekkinud tühja ruumi täidab osaliselt NSO, kuid meie kontsertide arv ei ole piisav. Mulle tundub, et klassikalise muusika kuulamise harjumuse arendamiseks on vaja kolme- nelja kammer-, koori- ja sümfoonilise muusika kontserti kuus.

Kus NSO esineb?

Geneva kultuurikeskuses. See on ainuke koht linnas, mis meile sobib. See saal ei ole sugugi ideaalne, sest see ehitati nõukogude ajal massiklubiürituste tarvis. Praegu on meie linnas väga suur vajadus kaasage hea kontserdimaja järele, kus võiksid esineda koorid, kammeransamblid, sümfooniaorkestrid, valgus- ja helikujundust vajavad sõnateatrid jne. Mulle tundub, et selline linn nagu Narva on sarnaselt Jõhvi ja Pärnuga sellist kontserdimaja väärt.

*

Missugune on Narva muusikaelu?

PAULA TOOMEL (EIL): Mulle tun-

Paula Toomel.
FOTO ERAKOGUST

dub, et see seisab eesti muusikaelust pisut eraldi, sest kultuuriruum on ikkagi teine, aga sellegipoolest on see elav ning kultuuri- ja muusikahuvi on suur. Ma arvan, et EIL ei ole kogu publikut veel kätte saanud.

Kas muusikud lähevad meeleldi Narva esinema?

Enamasti küll. Interpretide arvates on vene kultuuritaustaga inimene muusikalembene ja nad lähevadki Narva suunitlusega, et saalis on emotsionaalne, tähelepanelik ja tänulik publik. Ja Narvas ta seda tõesti on. Kultuurikiht on Narvas tugev ja saalis istub enamasti väga teadlik publik. Publik on suuremas osas vene taustaga ja vene keelt kõnelev, mis tähendab korralduslikult kahes keeles asjaajamist. Samuti on mul jäänud mulje, et repertuaaris kõidab Narva kuulajat vene muusika. Olen täheldanud, et paremini tullakse kohale siis, kui kavas on vene taustaga esineja või helilooja või siis klassikud, nagu Mozart ja Beethoven. Ma ei julge väita, et nüüdismuusika ei lähe narvalastele üldse peale, kuna me ei ole selliseid kavu praegu Narva viinud, aga arvan, et seda võiks lähitulevikus proovida.

Kas näiteks Narva või Türi kontserdi korraldamine erineb millegi poolest?

Oluliselt mitte, ainult pressiteated ja kavalhed on vaja teha kahes keeles. Ükskõik millise maakonnakontserdi korraldamine on ikkagi sellest, kas

sul on olemas kohapealne kontaktisik, kes seisaks oma südame ja hingega asja eest. EIL korraldab kontserte Narva Muusikakoolis ja Narva linnuses, mõlemad asutused vahendavad informatsiooni väga tublisti ja aktiivselt ja ma ei saa kurta, et seal oleks raske midagi korraldada.

Milline on Narvas olukord kontserdipaikadega? Kas on vajadust suure ja korraliku saali järele?

Ma ei ole kindlasti kursis kõigi Narva kontserdipaikadega, sest kammermuusika korraldaja seisukohalt täidavad Narva linnus ja muusikakool EILi vajadused ära. Linnuse saal on väga mõnus ja sobib kammermuusika esitamiseks minu arva-tes ideaalselt. Muusikakoolis on ka täiesti aktsepteeritav saal. Suur saal võiks olla küll, sest muusikuid ja muusikaelu Narvas jagub ja ma usun, et see saal ei jääks kindlasti ei kontserdikorraldajate ega küllastajate poolt tühjaks.

Kui teha uus kontserdisaal, siis linna keskele, sest linnus on natuke- ne keskusest väljas, sinna on raske minna ja näiteks talvel sinna ei tulda. Mul on meele üks idülliline talvepäev, külma oli kahekümne kraadi ringis ja lund oli palju. Hakkasime minema linnusesse, läksime esimesest väravast läbi ning meie ees laius suur lumeväli ja kuskil seal taga piskene linnus, mis tundus olevat külm ja kauge.

Kas sa näed ka kitsaskohti, mida tuleks ületada, et Narva muusika-elu elavneks?

See on pigem üldine probleem, et muusikaharidus võiks olla ja peaks olema väga otseselt seotud elava muusika kogemusega. Võiks hakata juba maast madalast muutama tendentsi, et üks muusik teist muusikut ei kuula. Õpilasi ja väikesemaid lapsi peaks rohkem suunama kontsertidel käima, et tekiks harjumus kontserdil käia. Võimalus muusikaõpilasena näha enda ala tippesinejaid oma kodulinna suurepärase ja sellest tuleks kinni hakata. Siis on meil ka kahekümne aasta pärast, kellele korraldada ja mängida.

Boriss Paršin – õpetaja, organisator, muusik.
FOTO ERAKOGUST

Narva jazzielu mootor Boriss Paršin

MADLI-LIIS PARTS
muusikaajakirjanik

Ida-Virumaa jazzielu on rikas ja mitmekesine, üha rohkem ka nähtaval. Viimastel aastatel on Sillamäelt ja Narvast sirgunud lootustandvaid noori muusikuid. Enamik neist tänaseks Otsa kooli ja Muusikaakadeemia tudengitest või juba ka tegevmuusikutest meenutavad sooja sõnaga just Boriss Paršini, Narva muusikakooli õpetajat, "Narva Jazzi" korraldajat, Narva muusikakooli lasteorkestri juhti ja kohaliku jazzielu väsimatut edendajat, kes on aastate jooksul süstinud sadadesse noortesse jazziusku. 2010. aastal pälvis Boriss Paršin Elioni jazziedendaja preemia.

Palun kirjeldage, milline on Narva jazzielu.

Aasta suurim sündmus on festival "Narva Jazz", mis on suunatud lastele ja noortele. Olen teinud seda festivali juba kaheksateist aastat. Korraldan Geneva keskuses jazziklubi tegevust, milles on paus vaid suvel, kui rahvas sõidab suvilasse. Lisaks toimub meil muusikakoolide festival, mis ei ole küll jazzikeskne,

kuid hea võimalus õpilastele esinamiseks.

Kuidas jõuab jazz Narva noorteni?

On oluline, et kui sündmus keskendub ühele stiilile, siis peaks seda järgima ka sündmuse sisu. Kord andis Igor Bril Narvas meistrkursust. Üks noormees mängis suurepäraselt, kuid Bril pani tal- le kätte öläle ja ütles: "Te armastate ilm-

selt väga Chopini.” Mind teeb see kurvaks, sest stiilide tähendust ei peeta oluliseks.

Tõsi, Narvas pole palju jazzioõpetajaid. Kui õpetada, siis peab ju ise ka tunnetama ja teadma, ei saa õpetada teoreetiliselt. Meie jazziklubi on aegade jooksul sattunud esinema põnevad muusikud USAst, Šveitsist, Saksamaalt ja muidugi eelkõige Eestist. Publiku hulgas kohtab vähe muusikaõpetajaid. Õpilasi ikka käib. Kuidas õpetada jazzit, kui sa seda elavas esituses ei kuula?

Räägite jazzielu korraldamisest sama innustunult kui oma õpilastestki.

Ilmselt süda on, jah, korraldamise juures. Hakkasin organiseerima, sest tahtsin mängida, ja mängimiseks on vaja muusikuid ümber. Nõukogude ajal oli Narvas palju häid kollektiive, siin töötas näiteks ka Sergei Manukjan. Narvas oli kolmteist arvestatavat kooslust. Toona oli peaaegu igas organisatsioonis oma muusikakollektiiv.

Töötasime abikaasaga haiglas, tegime vokaalansambli, millega esinesime isegi festivalidel ja saime honorari. Töötasin ka taksopargis, kus mul oli bussijuhtide bigbänd. Tulid inimesed, kes ei tundnud nooti, kuid aasta pärast juba veerisid.

Kuidas õpilased teid leiavad? Kas jälgite õpilaste käekäiku, kui nad on kooli lõpetanud?

Mul on palju õpilasi, kes on alguses õpinud muusikakoolis mõnda pilli ja tulnud siis minu juurde, sest nad kuulevad, et siin on midagi teisiti. Nad tahavad midagi enam. Jazz on ju vabadus, saad end täielikult väljendada, olla kaasautor. Noori hakkab see huvitama. Mõned toovad siia oma lapsed, kui kuulevad meie orkestrist. Mõne jaoks on see järjepidevuse küsimus, sest lapsevanemad on ise kunagi mänginud ja soovivad nüüd oma lapsele sama.

Olen olnud õnnelik õpetaja, sest mul on olnud rühm, kus kõik olid ühevõrdsed, ja mis veelgi toredam, nad püüdisid sarnaste eesmärkide poole, tänu millele õppisid kiiresti improviseerima. Oleme nendega käinud neli korda Saksamaal hansapäevadel ja Kotka merepäevadel. Nii-öelda pesast välja lennanud õpilastel on keeruline silma peal hoida, kuid suviti käivad nad ikka kü-

las, vahel käivad ka minu juures Geneva kohvikus.

Mis on teie jaoks õpetamise juures kõige olulisem?

Esimene asi on õpetada kuulama. Grupis saab mängida ainult hea kuulamisoskusega. Teine oluline asi on harmoonia. Juba esimesest õppeaastast püüan õpetada noori teoseid analüüsima. Me ei mängi ainult jazzit, vaid kindlasti ka klassikat. Oluline on õppida fraasi ja harmooniat tunnetama. Ka Bachit võib käsitleda jazziheliloojana, sest temagi muusikas on improvisatsioon. Kui noor hakkab mõistma erinevaid süsteeme ja ahelaid, muutub ka tema mäng vabamaks.

Jazz on vabadus. Saad end täielikult väljendada, olla kaasautor. Noori hakkab see huvitama.

On haruldane, et lapsed mängivad swingi. Noori on keeruline saada sellist muusikat mängima, kuid ma ei hirmuta neid, annan lihtsalt muusika kätte. Lasteks jaoks on orkester kõige põnevam. Tihtilugu jõuavadki noored klassikani just jazzit kaudu.

Kuidas ise jazzini jõudsite? Lõpetasite Tallinna konservatooriumi ju klarnetistina, Juhan Kaljaspooliku õpilase- na.

Minu pere ei olnud muusikaga seotud, isa oli elektrik ja ema töötas kassirina, kuid kodus lauldi palju mitmehäälselt vene rahvaviise. Mäletan seda ja armastan vene rahvaviise tänaseni. Esimest korda kuulsin jazzit Soome raadiost, olin siis vist kolmteist. Kuulasin ka Ameerika Häält.

Muusikakoolis oli bajaanimängija, kellega palju koos musitseerisime. Ta hüüdis mulle noote ja mina muudkui mängisin. Pärast hakkasin analüüsima, mida ma tema õpetuse järgi üldse tegin. Jazzit juures köidab mind eelkõige energia ja erinevus teistest žanritest. Meeldib ka rütmikus, swingi armastan kõige rohkem.

Millise muusika jaoks teil kuulajana aega jääb?

Paljud arvavad, et ma kuulan vaid jazzit, kuid see ei ole üldse nii. Kuulan heal meelel jazzrocki – Blood Sweat and Tears, Earth Wind & Fire. Mulle meeldib ka hästi tehtud popp. Vene poppi ma väga ei kuula, sest mulle ei meeldi pealiskaudsed tekstid. Kui veerand sajandit tagasi olid lood, mille sisu oli sügavalt poeetiline, siis nüüd on see minu meelest kadunud. Seepärast hakkasin rohkem lääne muusikat kuulama, ehkki ma inglise keelest aru ei saa. Kuulan hääletämbrit, meloodiat, harmooniat, arranžeringut.

Südamelähedasemad on Frank Sinatra, Ella Fitzgerald, Diana Ross, Diane Schuur. Mõelgem Diana Krallile – milline hääleulatus, milline pianist! Kurt Elling – piisab ühest noodist ja mul tulevad külmaajudina peale. Vaatame kodus palju Mezzo telekanalit. Seal kuulsin esmakordselt Gregory Porterit ja Michael Bubléd. Neil tuleb muusika südamest, nad ei karju.

Mida peaks Narva jazzielu edendamiseks järgmisena ette võtma?

Esimene asi on seotud materiaalselt vahenditega – head instrumendid, studiod, klassid. Me töötame ebasobivates ruumides. Igas muusikaklassis peaks olema arvuti ja õpetaja peaks valdama muusikaga seotud programme.

Olen teinud juttu noortega, et nad võtaksid pedagoogide tööjärje üle. Aga noored ei taha paraku kooli õpetama tulla, sest palk ja tingimused jäävad vajadustele alla.

Kes noortest Eesti muusikutest tunduvad teile põnevad?

Kindlasti Kadri Voorand. Kuulsin teda esmakordselt “Nõmme Jazzil”. Ta kirjutab mitmekesisest muusikast ja arranžeringuid ning hoiab traditsiooni. Kadri juhitud Estonian Voices on suurepärase vokaalgrupp. Jälgin põnevusega ka enda õpilast Aleksander Paali, kes on juba praegu tõeline helilooja ja küps muusik. Kas ta seob oma tuleviku Eestiga, ei tea. Aleksander lõpetas gümnaasiumi kuldmedaliga, ta oleks võinud astuda ilma eksamiteta ükskõik millisesse ülikooli, aga ta valis Muusikaakadeemia.

M U U S I K . A P Ä E V

Üle 100 kontserdi
kõikjal Eestis

Teistmoodi muusikapäev

Tänavu tähistati rahvusvahelist muusikapäeva nii traditsiooniliselt kui ka mõnevõrra ebatraditsiooniliselt. Traditsiooniline oli pidulik ja meeleolukas Eesti Muusikanõukogu ja Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali muusikapreemiade kätteandmine Estonia kontserdisaalis; ebatraditsiooniline oli terve päeva täitmine muusikaga üle Eesti. Eesti Muusikanõukogu tuli selle ootamatu ja üllatavagi projektiga välja, kus muusika kõlas meie igapäevastes ja tihti ka muusika jaoks üsna ootamatutes kohtades, sealhulgas ministerruumides, haiglates, kaubanduskeskustes, rongis ja vanglas.

Järgnevalt veidi sellest, mida kogesid ja arvasid mõned projektis osalenud muusikud.

Kuidas teile tundus selline idee, tuua igasugustes ootamatutes kohtades muusikat inimes-teni?

Pianist **Mihkel Poll** (esines Põhja-Eesti Regionaalhaigla psühhiaatriakliinikus): See on minu meelest väga hea idee! Eks igaühel kujune välja oma muusikaline maitse ja valik, aga oleks kahju, kui puuduva kuulmiskogemuse tõttu jääks midagi rikastavat kättesaamatuks.

Viiuldaja **Urmus Vulp** (esines koos aldimängija Toomas Nestoriga Tallinna Magdaleena haiglas): See oli värske ja kiiduväärt mõte. Meile

esinejatena oli oluline, et sellises ootamatus kontserdikohas oleks hubane ja eraldatud nurk, kus nii esinejad kui ka kuulajad saaksid keskenduda ja kus oleks ka enam-vähem sobiv akustika. Meile leiti Magdaleena haiglas nurgake ühes vestibüülis, mis nõuetele. Sinna mahutus paras hulk publikut – haigla personali ja patsiente.

Koorijuht **Veronika Portsmuth** (esines koos EMTA kooriga Harku vanglas): On igati tore, kui pidevas infovoos suudetakse tähelepanu hetkeks või kaheks muusikale ja loojatele tõmmata. Ebatavalised esituskohad oli üks korraldaja eesmärke, kuid mulle oli oluline viia muusika nendeni, kes väga tihti muusikat

elavas esituses ei kuule või ei saa mingil põhjusel seda teha.

Viiuldaja **Mail Sildos** (esines koos Corelli Consortiga Rahandusministeeriumis): Idee tuua muusikud rahva hulka on väga hea. Tavatu esinemiskoht tekitab kindlasti vähemalt üllatusefekti ning nii mõnigi kohtus võibolla esimest korda elus klassikalise muusikaga. Ehk tasuks mõelda, kas näiteks kontsert bussijaamas äratav huvi või pigem segab inimesi, kel on vaja õige ajaks bussile jõuda. Väike mõttekoht on ka muusikute tasustamine, sest kuigi ükski kontsert ei jää raha pärast toimumata, on esinemine muusiku jaoks põhitöö ning võtab suure osa ajast ja energiast.

Pirjo Püvi ja Piia Paemurru esinemas Tallinna bussijaamas.

Laulja **Pirjo Püvi** (esines koos pianist Piia Paemurruga Tallinna bussijaamas ja Põllumajandusministeeriumis): Leian, et idee on igati kiiduväärne. Klassikaline muusika ei pea olema mõeldud kitsale kuulajaskonnale. Sellised esinemised üle Eesti aitavad tutvustada tavainimesele klassikalise muusika erinevaid tahke ning laiendada just nende inimeste silmaringi, kes sihilikult klassikalise muusika kontsertidel ei käi. Väike šokiteraapia tuleb sellises vormis ainult kasuks.

Pianist **Kai Ratassep**

(esines Vääna mõisakoolis ja Haapsalu põhikoolis): See oli haruldaselt tore mõte!

Kaasatud oli ju nii palju muusikuid. Huvitav oleks ka teada saada,

paljud said osa sellest päevast publiku poole pealt. Arvatavasti oli see ülisuur kuulajate arv. Loodetavasti jõudis nüüd paljudeni teadmine, et on olemas üks eriline päev, muusikapäev, mida võiks nii suurejooneliselt ka edaspidi tähistada.

Pianist **Mati Mikal** (esines Vääna mõisakoolis ja Haapsalu põhikoolis):

Muusikapäeva idee sellisel kujul, nagu ta toimus, on igati väärt algatus. Interpreedi viimane "rohujuure tassandile" on vajalik mõlemale osapoolle, nii kuulajale kui ka mängijale.

Viuldaja **Eva-Maria Sumera** (esines koos

viuldaja Maria Kesvateraga Tartu Tasku keskuses): Ma arvan, et see on väga tore idee ja loodan, et see jätkub.

Millised tunded tekkisid ja millised on muljed sellistes kohtades esinemisest?

Mihkel Poll: Esinesin Tallinna psühhiaatrikliinikus, see jättis väga meeldiva ja sooja mulje. Publik tundus muusikast huvitatud ja lugupidav. Tegemist on täiesti arvestatava kontserdipaigaga ja loodan, et seal korraldatakse kontserte ka edaspidi! Loodan ainult, et ehk leitaks lähiajal võimalus sinna parema klaveri soetamiseks, aga saal on tõesti suurepärase potentsiaaliga.

Urmas Vulp: Ebatraditsioonilises kohas esinedes on väga oluline kava valik. Meil olid kavas Mozarti duod, mis on üsna kergesti kuulatavad. Teine tähelepanek oli see, et kava ei tohiks olla liiga pikk, pool tundi on sobiv. Sellest jätkub, et muusika emotsioon ja energia kuulajani jõuaks.

Veronika Portsmuth: Saali akustika oli hea (kontsert toimus võimlas). Mis tunne on olla vaba vangide seas või vang vabade seas? Usun, et tundeid oli palju ja väga erinevaid.

Mail Sildos: Ei osanud midagi oodata. Corelli Consort sattus mängima Rahandusministeeriumi saali, kus oli ülalavaltsitud hea akustika ja ka kõik muud tingimused. Ministeeriumi töötajad olid väga huvitatud, lisaks kontserdile telliti ka väike loengulaadne tutvustus barokiaja muusika ja pillide kohta. Selline suhtumine teeb ainult rõõmu.

Pirjo Püvi: Akustiliselt oli bussijaamas muidugi üsna keeruline laulda. Hääl hajus ruumi ära ning elektriklaveri kõla paraku ei toeta lauljat, eriti sellises ruumis. Peale selle ei olnud pianistil klaveritooli, mistõttu ta oleks ühe loo ajal teineteise otsa pandud plastitoolidelt peaaegu maha libisenud. Teisest küljest, kuna meie kontserdi ülesehitus oli vaba ning olime pianist Piia Paemurruga võtnud eesmärgiks publikuga suhelda, võimaldas seesama intsidend meil rääkida kentsakaid lugusid lavaäpardustest ning meie töö eripärest, mis tõi loodetavasti publikut meie kunstile ja muusiku eriala mõistmisele lähemale. Mul on väga hea meel, et sain just sellises kohas just sellise kontserdi anda. Olen kogemuse võrra rikkam ning publiku vastuvõtt oli äärmiselt soe ja isegi häälekas, mis teeb muusiku meele alati rõõmsaks.

Kai Ratassep: Meie kontserdid toimusid koolis, üht kontserti kuulasid ka lasteaialapsed. See tegelikult ei olnudki meile täitsa uudne, sest oleme ennegi üldhariduskoolide õpilastele esinenud. Aga koolides on enamasti alati tore mängida, sest seal on noor ja rõõmsameelne publik ja nende energia mõjub ka mängijale positiivselt.

Mati Mikal: Nagu Kai mainis, oleme juba üsna palju osalenud erinevates koolikontsertide projektides. Kuid see kinnitas minu juba varem kujunenud arvamust, et erinevas vanuses õpilastele pakub klassikaline muusika huvi.

Millise vastuvõtu saite publikult?

Urmas Vulp: Vastuvõtt oli väga hea, kuulati tähelepanelikult. Pärast mõne meedikuga vesteldes tekkis mõte, et muusikal võiks haigla igapäevases elus olla suurem osa. Avaldati arvamust, et haiglates võiks selliseid väikseid kontserte sagedamini olla ja et see mõjuks haigetele isegi tervendavalt.

Veronika Portsmuth: Vastuvõtt oli soe ja uudistav. Aplodeeriti innuga, etteaste ei erinenudki liialt tavalisest kontserdist. Harjumatu oli see, et kuulajad seisisid püsti, nagu lauljadki.

Mail Sildos: Muusikute ja kuulajate vahel tekkis meeldiv suhtlus ja vastuvõtt

oli väga soe. Sellisele toredale publikule esineks ka edaspidi rõõmuga.

Pirjo Püvi: Minu kolmest kontserdist üks toimus Tallinna bussijaamas ning ma ei esinenud sugugi möödakäijatele. Olin väga meeldivalt üllatunud, et mõned inimesed olid suisa spetsiaalselt selleks sinna kohale tulnud ning valdavalt istuti ja kuulati hoolega, mitte ei tuhisetud minut ühisköikselt või häiritult mööda – vähemalt mitte minu vahetus läheduses. Aplaus oli igati korralik ning kui suhtlesin publikuga otse, siis minu küsimustele vastati. Näiteks Cupido nn musiaarias Offenbachi operetist “Orfeus põrgus” palusin vastavalt aaria eripäralt publikul musihäälitsusi kaasa teha ja inimesed tulid minu ärgitusega kaasa.

Kai Ratassep: Vastuvõtt oli suurepärane, lapsed kuulasid väga hästi. Eriti hämmastas see Väana mõisakoolis, kus olid kuulamas ka lasteaiarühmad ja nad olid tõesti väga tähelepanelikud. Haapsalu põhikoolis oli eriti kuum publik, kes karjus braavo juba enne lugude algust. Kuulajaid oli mõlemas koolis väga palju.

Pianist **Mati Mikalai:** Mängisin ise ja koos oma duopartneri Kai Ratassepaga Beethovenit, mis tundus olevat hea valik. Publik võttis kontserdi vastu väga soojalt ning vastukaja oli samuti positiivne.

Eva-Maria Sumera: Esinesin koos oma sõbranna ja töökaaslase Maria Kesvateraga ja kavva valisime Bartóki “44 duot” kahele viiulile – kõiki me muidugi ei mänginud, see poleks ajaliselt ära mahtunud. Kuna kava polnud eriti akadeemiline ja traditsiooniline “klassika”, vaid rohkem etno ja folgi poole, siis tunne oli hea ja tundus, et ka kogunenud publikule meeldis. Ma ei taha praegu öelda, et näiteks Mozartit või Tšaikovskit mängides oleks olnud vähem hea tunne, kuid me Mariaga mõtlesime, et äkki Bartóki mingi lihtsus ja energilisus ja samas mitetraditsiooniline klassikalitus ärataks rohkem huvi. Ja näitaks, et klassika pole midagi, mida karta, et see pole mingi igav, mõttetu ja hoomamatu viiulijoru, nagu võibolla ekslikult arvatakse. Et klassikalisel kontserdil saab ka jämmida ja rokkida. Publiku kohta nii palju, et mul polnud küll aega jälgida, kas keegi seistas ja jäigi kuulama, aga Tasku keskuseni kuulinii olesklevad noored tulid küll kuulama ning vaatama ja tundus, et neil oli lõbus.

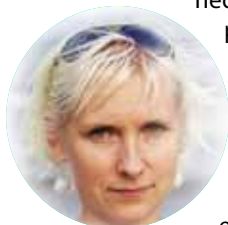

Saksofonikvartett SaxEst Solarise keskusel.
FOTOD MUUSIKAPÄEV

Kas selline projekt toob teie arvates inimesi muusika juurde?

Mihkel Poll: Kuna muusikapäeva kontserdid hõlmasid väga erinevaid kohti ja muusikastiile, siis on sellele küsimusele raske üheselt vastata. Usun, et kui muusikat esitatakse kohas ja moel, mis võimaldab selle väärtustel õigel viisil avaneda, siis võib kindlasti uuest kuulajast saada ka pidev kontserdikülastaja. Liigne ekstreemsus ning kunsti asetamine väga ebaloomulikkude konteksti võib aga kahtlemata mõjuda ka eemalepeletavalt.

Urmas Vulp: Ma arvan, et selline projekt võiks küll tuua inimesi muusika juurde. Peab aga kindlasti arvestama, et muusikat peab doseerima sobivas koguses ja tuleb valida õige repertuaar. Bussijaamas või pangasaalis esineda oleks minu arvates pisut pealetükkiv.

Veronika Portsmuth: Võib ju juhtuda. Peaasi on sellesse uskuda!

Mail Sildos: Kindlasti, eriti nende hulgast, kes said ehk esimest korda üldse klassikast aimu.

Pirjo Püvi: Usun, et selline projekt ja esinemisviis on igati õigustatud ja tervitav. Ehk tekkis nii mõnelgi pärast kontserdile sattumist kõrgendatud huvi klassikalise muusika ürituste vastu. Ideaalis kujutan ette, et mõne kontserdilt mööda jalutava ja hetkeks peatuva kuulaja laps

võiks pärast kuuludut sakutada oma vanemat varrukast ja öelda: “Ma tahan ka seda pilli mängida” või “Ma tahan ka nii laulda.” Loota ju võib.

Kai Ratassep: Kindlasti tõi see projekt klassikalise muusika inimestele palju lähemale. Seda tasuks veel edaspidi korjata, sest kui me tahame, et kontserdisaalis oleks publik, siis tuleb see publik endale kasvatada. Töenäoliselt sai nii mõnigi üle n-ö klassikalise muusika hirmust või kompleksist ja pigem tundis lihtsalt kuulamisrõõmu.

Mati Mikalai: Arvan, et muusikapäeva tähistamine sellisel kujul võiks saada traditsiooniks ja usun, et see toob perspektiivis ka rohkem noori klassikalise muusika juurde. Tahaksin tänada selle projekti tegijaid ja soovin edu järgmise muusikapäeva korraldamisel!

Eva-Maria Sumera: Kui nüüd mõelda mingile pikemale perspektiivile ning arengukavale, et kuidas tuua inimesi klassikast kuulama, siis ma arvan, et selline avalik kontsert, meelelahutus, on päris hea idee. Alguses väiksemates kogustes ja lihtsamat, kergemini mõistetavat ja tajutavat muusikat. Kui sellega on juba (häid) kokkupuuteid olnud, siis teinekord mõte minna klassikalise muusika kontsertile ehk ei kõlaga nii kohutavalt.

Muljeid kogusid **Ia Rimmel**, **Virge Joamets** ja **Joosep Sang**

Viis vaadet ühele ruumile ja üks remiks

EINIKE LEPPIK
muusikaüliõpilane

Septembri viimasel nädalal toimus juba 14. korda Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia Sügisfestival. EMTA kammersaalis kõlas viis ning ERRi esimeses stuudios üks kontsert.

Uus ja vana, arusaadav ja arusaamatu, komponeeritud ja improviseeritud... Sügisfestival kulges just nende vastandite tuules. Kõige olulisem on, et iga kontsert pakkus samast keskonnast uue kogemuse. Oli see siis pigem ärritav või, vastupidi, kõrvu paitav, see olenes muidugi igast kuulajast endast, kuid siinkohal teen sissevaate festivali, lähtudes eelkõige nendest emotsioonidest, mis mind vahevalt iga kontserdi järel valdasid.

Sügisfestival oli oma ajalises kulgemises justkui õhku tõusev rakett. Alguses magus ärevus ja pinged, seejärel plahvatuslik õhikutõus ja lõpuks suur tule- ja gaasipõlv, mis ühest küljest on justkui mälestus äsja toimunud ja samal ajal natuke kaosehõnguline, sest suured sündmused, kui nad lõpevad, jätvavad tihti õhku küsimusi ja veidi nukra tunde.

Festivali avas nüüdismuusika kollektiiv **Neophon** pisut pingestatud, kuid värske energiaga. Neophon resideerib Saksamaal Rostockis, kuid selle koosseisus on eri rahvusest noori muusikuid. Põnev oli eelkõige kontserdi esimene pool, mitmekülge ja hästi koostatud kavaga. Kõige mõjuvamad olid **Lauri**

Meid ümbritsev tehnoloogia ja sellega kaasnevad võimalused muusika loomisel muutuvad ja arenevad nii kiiresti, et ühest nupuvajutusest ja helifailist jääb väheks, et tekiks see lisaväärtus, mis köidaks kuulajat.

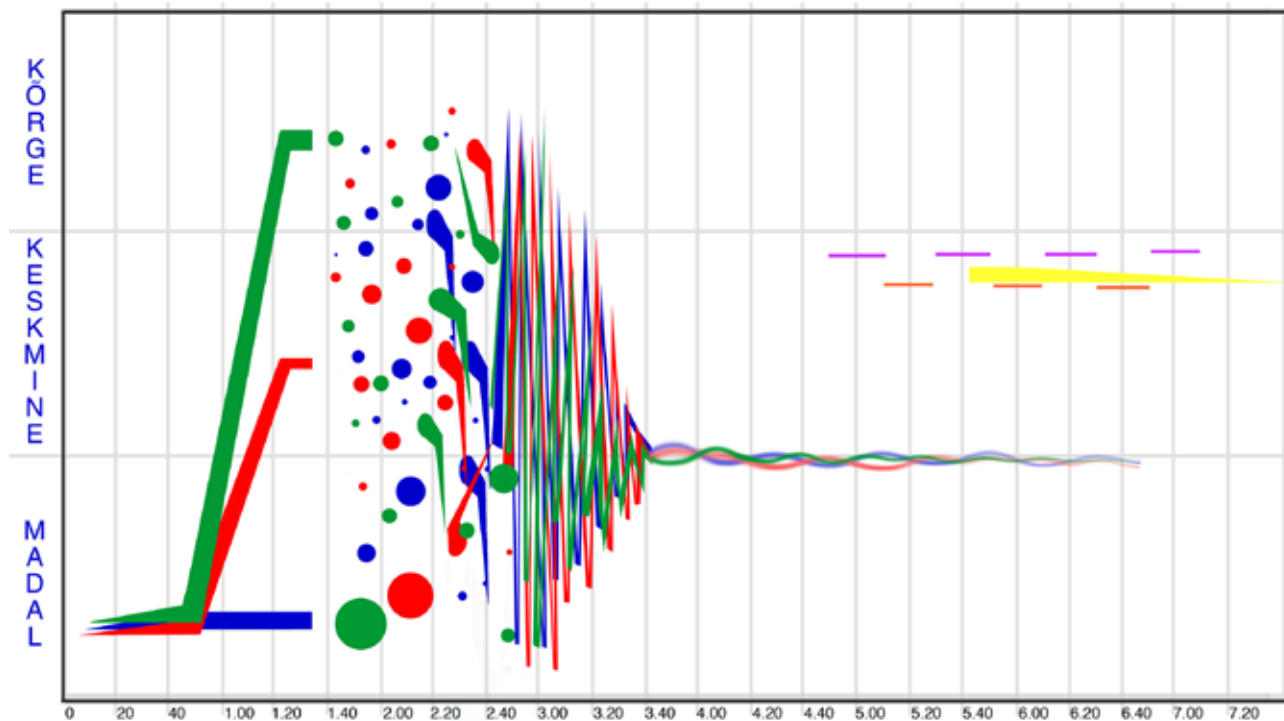
Mäntyaari keelpillikvartett “Muove” ja **Malle Maltise** “Counterflow”. Viimane kuulub kindlasti nende teoste hulka, mis loovad pisut minimalistlikult *ambient*’se mõjusfääri, milles võiks tunde kulgeda. Kontserdi teine pool oli tunduvalt staatilisem ja ühekülgsem, kuid kogu kontserdile moodustasid selge raami **Morton Feldmani** “The Viola in my Life” 1 ja 2, milles väljendusid minimalistliku helikeele detailsus ja kõlavärvid.

Järgmine õhtu oli sootuks teistsugune. Vanameister **Peter Zinovieff** ja sülearvuti, kaks kõlarit ja paar hiireklõpsu – seda ei anna võrrelda eelmisel õhtul laval olnud ansambli, instrumentide, pultide ja toolide kaosega. Laiemalt võttes tõstatas kontsert minu jaoks taas-kord inimese ja masina vastuolu teema. Ühest küljest oli tegemist helilooja ja legendarse pilliuuendaja omalaadse sissevaatega elektronmuusika ajalukku, aga teisalt tajusin, et sellel hetkel puudus nendes helides igasugune emotsionaalne pingeline, mis on üldiselt *live*-kontserdi üks põhiväärtusi. Meid ümbritsev tehnoloogia ja sellega kaasnevad võimalused muusika loomisel muutuvad ja arenevad nii kiiresti, et ühest nupuvajutusest ja helifailist jääb väheks, et tekiks see lisaväärtus, mis köidaks kuulajat.

Järgmised kontserdid pakkusid aga palju enamat kui üks nupuvajutus. ERRi stuudios toimunud impro- ja remiksikontserdil kohtusid mäng ja illusioonid, pillihelid ja sãmplid. Esimeses pooles

kõlasid trio **Analuciogène** ja duo **Noren-Wahlström** kõlavärvirohked improvisatsioonid, teises pooles oli laval **üheksast tudengist koosnev live remix**’i grupp ning **Jan Peter Schwalm**. *Live remix*’is kasutati sãmplitena improvisatsioonidest pärit salvestatud helimaterjali, iga muusik valis endale huvitavamad lõigud või fragmendid ning neid kombineeriti nii traditsiooniliste instrumentide ja hääle kui ka ise valmistatud heliobjektidega *live*’is improviseerides. Kuigi laval oli üheksa sülearvutite taga istuvat muusikut, siis just instrumendid ja keskkond tervikuna lisasid dünaamilist liikumist ja mängulist elementi. Kuulajana oli huvitav jälgida, kes millist heli võis tekitada ja kuidas teised ansambli liikmed sellega suhestusid. Selgelt kuuldavaid seoseid esimese ja teise poole muusika vahel polnud, võibolla oleks oodanud pisut terviklikumat visiooni, aga samas oli kogu kontserdi atmosfäär, mitmekülgsed helimaastikud ja ajas sujuvalt arenev helide kasvamine-kahaneamine nii haarav, et muutis selle tühimiku lõpuks märkamatuks. Väga ehe instrument selles koosluses oli vokaal, detailidena olid äärmiselt lummmavad üksikud mängutoosi helid *remix*’i lõpuosas, mis andsid reaajas sündinud kompositsioonile kontuuri, mida kuulaja saab kujutletavaid punkte ühendades välja joonistada.

Stuudiokontserdile eelnes samal päeval EMTA **kompositsiooniosakonna üliõpilaste** kontsert EMTA kam-

Ekke Västriku, "Tuksub".

mersaalis. Peale heliloomingu eriala üliõpilaste **Alisson Kruusmaa** ja **Piret Pajusaare** teoste tuli ettekandele lausa neli kompositsiooni, millel olid tugevad seosed visuaaliga. Neist meeldejäävaim oli **Ekke Västriku** *live*-elektrooniline teos "Tuksub", mis põhineb graafilisel partituuril ning mille koosseisus on kolm süntesaatorit, erinevaid heliobjekte ja löökpille. See teos eriti, aga ka kogu kontsert oli justkui atmosfääri loov eelmäng õhtusele stuudiokontserdile, koos moodustasid nad terviku.

Nüüd siis jõuan ma raketi plahvatusliku õhikutõusuni. Seekordse Sügisfestivali võimsaima energialaengu andis **Quasari** kontsert EMTA kammersaalis. Kanadast pärit saksofonikvartett võlus tehnilise virtuoossuse, vaba lavalise oleku ja nüansirikkusega nii muusika interpretatsioonis kui ka kogu kontserdi kontseptsioonis.

Hämar saal ja neli pikka klaastoru oma peegeldustega, neli musta kogu liiguvad ruumis ning võluvad nendest torudest helisid, kord üksteisele lähene-

des, siis jälle eemaldudes, lõpuks lavale seisma jäädes...

Kontserdi esimene teos oli **Jean-François Laporte**'i 2011. aastal kirjutatud "Incantation", mille koosseisu ei kuulu mitte neli saksofoni, vaid hoopis neli *trompe-sax*'i, just need "torud", mida eespool kirjeldasin, lisaks muusikale on helilooja andnud ka liikumisjuhise. Müstiline ja lummas teos oli tõeline audiovisuaalne elamus ruumist, inimkeha liikumisest, valgusest ja helidest. Ka kõikidel teistel kavas olnud teostel oli kindel ruumiline paigutus, mis toetas muusikat ja andis lavalise vabaduse, oli tunda õhulist ja kergest olemist, mis lasi helidel ruumis takistamatult liikuda. **Jimmie LeBlanci** "Fil rouge" tegeles punase värvi varjunditega, maailma jälgimisega läbi punase, neid varjundeid võis kujundlikult selgelt eristada ka muusikas. Kui **Helena Tulve** teos "Öö" ja **John Butcheri** "Balance" tegelesid pigem kõlavärvidega, siis ülimat tehnilist virtuoossust nõudis **Louis Andriesseni** "Facing Death", mis on pühendatud legendaarse-

le džäss-saksofonistile Charlie Parkerile. Quasari kava oli väga põnev ja sellel kontserdil tundsid kindlasti kõik seda miskit, mis muudab hetke siin ja praegu kordumatuks – positiivset energiat, mis tuli lavalt, täites kogu ruumi.

Viies ja viimane pilt EMTA kammersaalist. Festivalile panid suurejoonelise punkti ansambli **U:** ja **EMTA Uue Muusika Ansambli** ühendjõud. Põhirõhk oli poola helilooja **Witold Lutosławski** (kelle 100. sünniaastapäeva tänavu tähistati) ja itaalia helilooja **Giacinto Scelsi** loomingu. Just Scelsi "Pranam" II oli minu arvates vaieldamatult üks olulisim teos festivali kavas. Oma spirituaalse alatooniga, sisemise pingetuse ja justkui aegluubis muutuvate melanhoolsete intensiivsete kooskõladega keris see teos kõik eelnenud emotsioonid endasse. Aga küsimusi jäi siiski õhku, sest kontserdi ja ka kogu festivali viimaseks teoseks oli noore helilooja **Arash Yazdani** "Dimensions II. Destruction", mis pakkus omajagu mõtteainet abstraktsuse, konkreetse ja loogika seoste üle muusikas. See on teema, mis nõuab rohkem süvenemist ja mida siinkohal paari lausega analüüsida pole mõtet, seega... Andes vastuseid ja tekitades küsimusi, nii saigi läbi Sügisfestival 2013.

Visuaaliga seotud kompositsioonidest oli meeldejäävaim Ekke Västriku *live*-elektrooniline "Tuksub", mis põhineb graafilisel partituuril ning mille koosseisus on kolm süntesaatorit, erinevaid heliobjekte ja löökpille.

FOTO IA REMMEL

Estonia, *welcome*, ehk Triinu saatusest “Estonia maja 100” juubelipidustused

LOONE OTS

filoloog ja ooperisõber

Siin kirjutatu on rahvusooperi valge hoone pidunädalate kaleidoskoop, esitatud ühe vaataja pilguga ja tema eelistuse kaudu. Kriitikud kasutavad tihti kilbiks müstilist “keskmist” vaatajat-kuulajat. See mediokraat saab nüüd sõna ja avaldab arvamust, mis on puhtalt subjektiivne, kuid see-eest allkirjaga ning publiku “keskmisest” arvamusest lahutatuna aus.

Täna, 100 aastat tagasi...

Kaua reklaamitud teemaõhtu “Estonia 100” on käes. Lubatud kalessid veerevad mõttelise “vana” Estonia hoone asfaldiasemelt uue, juba sajandi juubelit pidava majani. Vanadel fotodel tõstavad daamid seelikusabu, sest fassaadiesine on veel sillutamata. Nüüd katab teekonda vankrist ukseni punane vaip. Stiilselt ajastukohastes kostüümides valveestoonlased soovivad tere tulemast. Fuajees näeb silindritega härrasid ja soengus suletutte kandvaid daame – see on kaasa mängiv publik. Õhevil olek. Kõik on suurepäraselt tujus. Rõõmustan, et eesti kaine rahvas on lõpuks ometi nõus end ümber riietama ja häälestama,

andma parima, taastamaks saja aasta tagust õhustikku. Haruldane hetk, kus ka võõrad tervitavad. Kassast tuleb välja võtta banketiõiguse talong. Pealtnäha tähtsusetu toiming jääb toppama. Aknakese taga seisab pikk ja staatiline saba nagu Nõukogude ajal “Savoy balli” piletitele. Kulutame kolmveerand tundi ja jääme nina alt vajalikust paberist ilma, sest on viimane aeg saali tõtata. Meile lubatakse lahkesti, et saame selle vaheajal väljaspool järjekorda kätte. Nostalgia!

1913. aasta etendus viibis elektririke tõttu tunde. Täna vähemalt uut seiskut ei tule. Eeskava proloog on suurepärase. Saja aasta tagune suurpäev on uuesti komponeeritud just nii, et kõik

näeks: see on meenutus, mitte koopia. Alo Kõrve Hamlet tuleb lavale just sellises rõivas, mis ei korda Theodor Altermanni. Ka Tiit Sukk pole põrmugi Pinna. Miks peakski. Vaid Indrek Ojari mängitud Gustav Suits on grimmitilt ja prillidelt nagu päris. Kohe näha, et mitte-teatrimees.

Ilunäitus algab. Võib muidugi väelada, kas poleks pidanud programmi lülitama ka Carl Robert Jakobsoni “Arthuri ja Anna”, mis teadupärast oli esimene uues Estonias lavastatud eesti tükk. Tookord, Gustav Suitsu lennukate mõtete aegu, oli tähtis saada eurooplasteks, seepärast valiti avamiseks “Hamlet”. Nüüd peaksime rohkem meenutama oma päritolu ja emakeelt. Kuid balletikatke “Unenägu kujuraiuja töökojas” loob kauni vahepala ainult kehakeelt kasutades. Ja kujundus, kõiki stseene ühendav tagaplaan, on ju meie oma pääsukesi täis. AV-kunstnikule annan maksimumpunktid. Vikerlased sõidavad laevaga lavale, lihtsad ja veidi koomilisenagi mõjuvad koorid on tore mi-

nevikumeenutus. Huvitav, kui tooks "Vikerlased" lavale, palgates mõne moodsa eurooplasest lavastaja? Kas esimeene eesti ooperi töötaks ka tänapäeval, oleks või ei oleks?

Põimiku parim osa on "Kratt". Tubina judisema panev "Maksamere-laste tants", pääsukeste välkmoondumine Nõukogude lennukiteks, mustvalgelt hirmsad dokkaadrid põleva Estoniaga ja erakordselt andekas koreograafia võtavad publiku pihku ja väänavad välja nii, et kõik järgnev vajaks korralikuks jälgimiseks hingamispauusi. Nõukogude aja tausta ilmestab priima leid – varemetele kerkinud stalinliku Estonia lühiter, mis taasiseseisvuse tülles sümboolselt uppi keerab. Lühtri ja seda raamiva laemaali all laulab meeskoor iroonilises võtmes, smokingid seljas, õllekapad käes, jalgu trampides "Tormide randa". Helmi Puuri talendile pühendatud "Luikede järve" katkend on eriti huvitav neile, kes on näinud kontsertfilmi "Kui saabub õhtu". Võrrelda võrdlematut on patt, aga ikkagi olen kahe mõõtmeni kahandatud Puuris näinud Suurt Baleriini, kelle omaaegne sarm on jäänud ületamatuks. Muidugi saavad uued põlvkonnad minna ringi ümber iidoli, pakkuda oma tõlgendusi väga heas tehnikas.

Kui algab Helen Lokuta lauldud aaria veel mitte esietendunud Tõnu Kõrvitsa ooperist "Liblikas", olen veidi hämmingus. Juba lõpp? Kuhu jääb Estonia suur sümbol Georg Ots? Ühe baritoni-aaria pidanuks kava ja lava küll üle elama. Viis minutit, ja aukohus oluaks täidetud. Nii märgilise laulja mälestuse eiramine on viga, mida saavad hüvitada ainult finaali uhked tõrvikud ja lõbus pilt Estonia uuest, ikka veel ehitamata 21. sajandi hoonest. Nüüd aga sööma!

Banketisaaliks kujundatud kontserdipool avaldab muljet. Idee katta laudad ka rõdule on peen, nagu ka eesti stiilis menüü. Puljong *pasteediga*, mis esimesel avamisel tähendas pirukat ja *linnu küpsis*, mis suures omakeeletuhinas pidi asendama saksalaenuist *praadi*, jäävad ära. Nende asemel pakutakse peent läbi lõiget eesti köögist, verivorstimussi, kauni kujuga mulgipudruampsu ja muud põnevat. Tasa palub kelnerkond, et veiniklaasidega vaadataks ette – muidu kukuvad need all istujatele pähe. Aga

ohutsoonis on lisaks külalistele ka lauatäis rõõmsat rahvast *anno* 1913. Aegajalt siseneb Violetta või tantsivad hane-reas väikesed valged luiged. Ilus ja lõbus. See pidu võiks kesta koiduni. Kahjuvaid, et sirges reas istudes ei teki lauas ühistunnet ega keskustelu. Jahmatab president Toomas Hendrik Ilvese kõne,

sisse või välja? Kaumanni muusika sarnaneb rabarajaga. Peeter Vähi vaim. Pealtnäha ühetooniline, aga pehme ja täis omapärasest tasast ilu. Nagu "Tiiu talutütrekene" või ussimaarjapäevaeelne hall ilm. Jalutuskäik – Eestis või Estonias või (vene keeles) Estonijas või (inglise keeles) Estõunias? Teose teine tsitaat

Rahvusooperi direktor Aivar Mäe stiilse kaaslannaga pidustusi käima lükkamas. FOTO LIINA VIRU

milles ta soovib ehitada uue Estonia nagu vana – ühistegevuse jõul. Halloo, auväärt riigiisa! Praegu on aasta 2013. Kui isegi Ärma talu suurust projekti peab osalt rahastama riik, on Estonia kestlikkust võimatu taandada annetustele ja heategevusballidele. Riigi vastutuse delegerimine vabakonnale mõjub üleolevalt ja pälvib piisavalt kommentaare, millest ei puudu kõversuumärksed. Ka kultuuriminister püüab uue teatrimaja ehitamise küsimusest pigem naljaga üle saada.

Tere tulemast, lõbusad estoonlased!

Tõnis Kaumanni uus helind "Welcome to Estonia!" on just nii hea, nagu nimi nõuab. Ja eriti hea on teiseks ettekan-deks valitud koht Estonia talveaia katusel. Kuulan ja kuulan. Kogenematugi kõrv oimab tsitaate Mussorgski tsüklist "Pildid näituselt". Tuleme Vene ajast, Vene mõjust, aga probleemid on ka tänapäeval aina samad: rikas ja vaene, mineviku hoiakute ehk vana lossi mõnikord liigne, edasiminekut pärssiv väärtustamine, lõpus aga Kiievi väravad –

on "Kungla rahvast". Taas küsimus, kas kuldajastu on olnud, käes või ees? Nii palju on mõelda...

Sisenen talveaeda. Seal mängitakse maha Variuse teatri kultuuriloodraama "Lõbusad estoonlased". Napi 75 minutiga suudab trupp anda vaimustava ülevaate sellest, mis juhtus Estonia esimese omamaise tenori Alfred Sällikuga, ning maalida kirevate värvidega ajastu üldise ooperitegemise lõuendi. Ja Variuse ilmasamas Peeter Kaljumäe on nii ehne Pinna, et mõtled, kas ta äkki pole kloon. Nii tugev koosseis, ehtsad lauljad, neli vaprat meest laval, Lii Tedre mõttelise doktor Watsonina, et oleks, kes neid kiidab ja poputab, vaimukas ja lõpus neelata magi panev muusikal on tugev nii dramaturgiliselt kui tehniliselt. Seda ei saa aga öelda kaks päeva hiljem etendunud Artur Rinnet ja 1930. aastate Estoniat tutvustava tüki "His Master's Voice" kohta. Kaks tundi üpris staatilist juttu, millel puudub tugevalt ühendav selgroog, oli halb kontrast "Estoonlastele", kuigi mängib ju seesama koosseis, Kaljumäe seekord Rinne rollis. Just tekst võiks olla intriigirikam, kontrastsem.

Hüüan autori Heidi Sarapuu aplausiga välja ikka üle-eelmisel päeval nähtu eest.

Sada luike puuris

Viirus on mind paar päeva süngis hoidnud. Aga sada luike, kes esindavad nii endist Eesti kui endist Liivimaa kubermangu, s.o Läti Rahvuskooperit, on liiga hinnaline kink, et seda mingi pisiku pärast tagasi lükata. Ometi pole ma rahul. Põhjus on dekoratsioonid. Tahaks, et nii haruldast sündmust ümbritseks midagi muud, kui vana hea must kilelava.

Kindlasti väidavad profid, et teistvi poleks luigid saanud tantsida, et vihma võimalus oli liiga suur risk jne, jne. Aga mina kujutlesin tules... ma ei tea. Rohkemat. Uskusin tõsimeeli, et luigid pannakse hõljuma emma-kumma hoonelälistreppidele. Et nad kehastuvad hoopis 1905. aasta monumendi süvendis ja/või moodustavad inimsulptuure selle pronkskujude (miks mitte ka istuva Tammsaare) ümber. Et valged balletitiseelikud moodustavad elavaid pilte teatritesisel haljasalal. Ühesõnaga, midagi erilisemat kui palju luiki. Ei-ei, pealkirjas lubatu täidetakse kuhjaga. Kõik on ilus. Ent ballett jääb järgalt oma piiridesse, aga väilava taandas selle subliimset olemust. Baleriinide kvantiteet ja tantsu kvaliteet on tasemel, aga isiklikult mulle kui huvitatud tavavaatajale jääb puudu kolmas mõõde, see miski.

Tundmatu liblika lend

Andrus Kivirähi "Liblika" uus trükk on müügil poodides ja Estoniagi letil. Enamik publikut tuleb vastse ooperi esietendusele seda lugu oodates. Selgub, et Kivirähki on ooperis vähe. Nii vähe, et autor lubab minna koju oma raamatut lugema, meenutamaks, kuidas asi tegelikult oli. See pole iseendast viga. Hea tõlgendus võib olla võrdne mistahes alusmaterjaliga või seda ületada. Iseseisva loona on Tõnu Kõrvitsa "Liblikas" aga liiga süngi. Puudub Kivirähi oskarlutsulik vahelduvus, kus naer ja nutt geniaalselt põimuvad. Ilma selleta on laval raske kunsti olemust ja puhtust puudutavate küsimuste rida. Tekst on väga hea, kuid nõuab pidevat keskenandumist ja silmsidet ülatiitritega. Liiga tihe. Ei tea, kas ooper, olemuselt ikkagi draamavorm, on mõjuvaim vorm neid probleeme lahkama. Intriigi peaaegu

Üks "Estonia 100" paljudest kreaativsetest ideedest, kus suured ja väikesed said ooperikostüüme selga proovida.

FOTO IJA REMMEL

puudub, põhivaenlased vihm ja külm jäävad pigem abstraktseks. Romaani Erika olemus on tants. Siin ei tantsi ta peaaegu üldse ja raamatut mitte lugenud ei mõista, miks teda just liblikaks hüütakse. Nagu ka linnust ja möldrist sündimise vajadust. Erika valge kleit ei aita liblikaimagot rõhutada. Ainus seda tüüpi valge tiivuline, keda mina tunnen, on kapsaliblikas. Vesiroosi-Erna oli iga kell põnevam ja mõtlemapanavam. Nii et vaene August kahaneb kahe kange naise varjus päkapikuks (ainus selgelt romaani järgiv lahendus). Elagu naisõigus, aga hapra Tetzky vaim jääb laval välja. Helen Lokuta kehastatud Erna mängib eeskätt diivat. Ooperi loojad on talle andnud Erikast tunduvalt rikkalikuma paleti. Esindades teatri tinglikkust ja kunsti kunstliikkust, peaks Erna vastanduma nii Erika-taluneiu kui Erika-poollinnu, s.o looduslapse loomulikkusele. Kuid mida edasi, seda põnevam on autorite-lavastaja-kunstniku semiootiline mäng, seda ohtralt tekitab seoseid, mida ooper ega lavastus vahest üldse pole arvestanud, aga kui on, siis müts maha! Nimelt on Erika vaenlane vesi, aga Erna juugendlik peaehe kujutab vesiroosi. Kas diiva ongi see, kelle võim liblika tiibadelt vaikselt tolmu peseb? Lokuta jõud ja enesekindlus, ent samuti veevärvides sillerdav-lainetav rüü lubavad sellist tõlgendust. Lisaks annab vesiroosi kujund üsna täpse viite prantsuse romanisti Boris Viani teosele "Päevade vaht", milles peategelase erikalikult habras ja kaitsetu, ilu ja

armsust kehastav armastatu sureb veidrase haigusse – ta rinnas hakkab kasvama vesiroos. Et Viani raamatu põhjal vändatud film linastus just äsja, on mõju "Liblikale" täiesti võimalik. Muusikalt riisub orkester kogu koore, jättes lauljatele minu ebapädeva kõrva järgi üsna vähe teha. Ahhetama paneb barokne kunstnikutöö ja leidlikud massistseenid.

Happy gala!

Lõpetan juubeldamise selle tipphetkel. Suur galaõhtu, laual, vabandust, laval parim, mida meie rahvuskooperil anda. Põlvkondi mäletades ja uusi rambivalgusse tuues. Nii ilus on näha ka ekseeritoolnase hea tervise juures ja särtsu täis. Midagi ei puudu peale üheainsa eesti aaria või koori, mõne minuti pikkuse kohtumise Barbara või Cyrano või Wallenbergi häälega. Jumaldan Wagnerit ja armastan Korngoldi. Eriti viimase valimine galakavva on imekena. Kuid et meie eesti asja kõlbab ajama vaid kavalehe pildirida, teeb gala märksõnaks Cenerentola-Tuhkatriinu – tuhka sind vaja on, Triinu! Meil on ju Angelina ja Fiordiligi, Carmenist ja Leonorast kõnelemata. Kus on "talupoja au", nõuab mu natsionalistlik süda. Ain Anger ja Annely Peebo, aga ka Priit Volmer ja Aile Asszonyi on leidnud auväärt paigad tuntumatel lavadel. Õpime selgeks võõrad keeled ja elame üleilmises ooperiruumis. Aga eesti ooperit saab ikka Eestis laulda. Nii et see peaks kõlama vähemalt siin ja praegu.

Lõpetuseks

Kui tohiksin pakkuda ideid Estonia teatrimaja 110 või 125 aasta juubeliks, julgustaksin korraldajaid koostama peatumatut ööpäevaringset kava. Huvilisi jätkuiks kindlasti, tööpäeva kellaajad sätivad piirid paika, aga näha tahaks ju võimalikult kõike. Ooperiöö kõlab kõitvalt. Kehv, et mitu head üritust algas ühel ajal. Vähest mitme ekraaniga vabaõhunarv, et kuskil näeks kõike korraga? Teiseks loodan, et järgmisel juubelilgalal istume juba muusikateatri kõla ja balleti sobiva avara lavaga Uues Estonias. Kolmandaks paneks meile kõigile südamele kultuurivastutuse. Enam eestilist kultuuri! Olgem eurooplased, aga jäägem ka eestlasteks! Palju õnne, armas Estonia!

Erika – Kadri Kipper,
August – Oliver Kuusik.

Lugu Estonia saladuslikust liblikast

MARIA MÖLDER
muusikateadlane

Tõnu Kõrvitsa ooper “**Liblikas**”
Rahvusoper Estonias. Libreto: **Maria Lee Liivak** ja **Lauri Kaldoja Andrus Kivirähi** samanimelise romaani ainetel. Lavastaja: **Peeter Jalakas**. Kunstnik: **Liisi Eelmaa**. Valguskunstnik: **Anton Kulagin**. Koreograaf: **Kati Kivitar**. Videokunstnik: **Emer Värk**. Dirigendid: **Vello Pähn, Risto Joost**. Esietendus 13. septembril 2013.

“**K**ui on ilus muusika, siis see haarab kaasa,” lausus Tõnu Kõrvits Kristel Pappelile ooperižanrist kõneldes [Rahvusoper, 6. sept 2013 – *Toim*]. Muusika olevat ooperi juures ikka kõige tähtsam, ükskõik mis ei toimu laval või millised efektid seal ei ole. Tõnu Kõrvitsa “Liblika” muusika haaraski endasse ning kõik “teisejärgulised” küsimused tekkisid hiljem, lugu pulkadeks võttes ja seedides. Ent need teised küsimused on ka ometi olulised.

Mäletatavasti lahvas Tõnu Kõrvitsa lühiooperite “Mu luigid, mu mõtted” ja “Tuleaed” puhul elav arutelu selle üle,

kas võime neid üldse ooperi lahtrisse paigutada. Juba “Liblika” avahelid viivad meid justkui aastasse 2006 ja viitavad kindlameelselt, et kuigi selle ooperi (jah, seekord tõesti ooperi) vorm võib olla teistsugune, on sümbolistlik alusmaterjal eelmistega üsna sarnane, andes ka muusikale samasuguse tõe. Kuuldes, et teose peategelane on Estonia maja, hakkab kohe kuklas jooksuma “Tuleaia” lugu sellest, kuidas Õpetaja ja Õpilane läksid Luuletaja Maja otsima. Laialt võttes tegeldakse kunsti dilemmadega. Uues loos on koguni mitmeid eelmise ooperiga kattuvaid sümbolistlikke märksõnu, millest kõige tähtsam on saladus, ent ka unenägu, muinasjutt, kodu, vabadus; lisaks uued, nagu torm, igavik, jumalik säde, ilu ja ausus, üksindus, peegeldus, sünd, põgenemine, vihm, lind, saatus jne.

Mõeldes kahe ooperi libreto sarnasele lähtealusele, osutus üllatuseks, et Kõrvitsa “ihulibretisti” Maarja Kangro asemel olid seekord mängus selles kontekstis täiesti uued nimed **Maria Lee Liivak** ja **Lauri Kaldoja**, noore põlv-

konna teatraalid-literaadid, kes hoolimata esimesest kokkupuutest ooperižanri ja seda laadi kammitseva kirjatööga tegid oma tööd armastuse ja tundliku meelega. Ju oli Kõrvits oma kunstilised soovid neile hästi kuuldavaks teinud, romantiline õhustik oli “Tuleaia” vapustavalt haakuv.

Ent sümbolite rohkus võis saatuslikuks saada lavastustervikule. “Liblikas” ei ole taotluslikult staatiline nagu “Tuleaed”. Siin tõesti jutustatakse lugu teatri vahenditega ning video on vaid osav sissepõige, n-ö lugu loos. Muinasjutuline lugu on olemas, kuid tegevustik, praegu toimuv, on segane ja arusaamatu, see õieti polegi tähtis. Lugu võib tajuda vaid tähenduste tasandil ja seal peaksid tekkima ka emotsioonid. Aga inimlik tegelastega suhestumine? See jääb publikulgi nähtavasti poolikuks.

Omaette tähendusliku kihistuse lisab ooperile **Kati Kivitari** koreograafia, st baleriinide kasutamine millegi ebamaise kirjeldamiseks. Tants annab siin alati edasi selle, mida sõnadesse ei pan-

Erna/Ophelia – Helen Lokuta.
FOTOD IA REMMEL

da, baleriinide liigutused väljendavad kasvõi Hamleti ironiat ja vaimunõtrust. Ehkki muusika ilu ja loo tähendustius olid “Liblikas” omal kohal, tervik siiski kannatas. Kas vormiliste võtete õnnestumine teeb etendusest sidsusa teose? Kahjuks mitte alati.

Ehkki ooperi ainek ja tegelased on aluse saanud noorelt surnud tantsijanna Erika Tetzky ning näitlejate August Michelsoni, Erna Villmeri ja Theodor Altermanni elukäigust, on pinnale jäänud sümbolistlik fantaasiamaailm – vaid üks tahk **Andrus Kivirähi** hoopis ulatuslikumast romaani “Liblikas”. Ooper “Liblikas” on katse avada teatriimet, või hoopis muuta teatrit veelgi salapärasemaks. Ent mis on teater – kunst, saladus, tehnilised aspektid või inimesed, kes teatrit teevad, ja nende elu? “Liblikas” jääb meelde pilt, kus Erna räägib Augustile, kui tähtis on lahus hoida ennast ja oma rolli. “Leidma pead piiri enda ja laval loodu vahel, enda ja tema vahel...” Jääb mulje, justkui tahetaks meile “Liblikaga” öelda, et teatriinimesed tihtipeale jäävadki pendeldama enda ja laval loodu vahele, suutmata neil päriselt vahet teha ja ka otsustada, mis on tähtsam. Võibolla just seetõttu pole ka tegelaste käitumist psühholoogilisest aspektist võimalik päriselt selgitada.

Võiks pikalt pajatada, kui taevalik on selle ooperi muusika, millesse Tõnu Kõrvits on koondanud enda kümne-konna aasta parimaid stiilinüansse – impressionismi mõjudega helikangaid, rahvaviisi algetega olustikupilte, polüfoonilist tekstuuri kõrvuti unisooni ja unenäoliste harmooniatega. Loo jutustamise värvid ja meeleolu on tänu orkestratsiooni ja koorivokaliisile vapustavad, eriti muinasjutuline koloriit pärineb muidugi puhkpilliflažolettidest. Oma koht on nii liikaval melodial, vapustaval instrumentatsioonil kui ka kargel harmoonial. Tantsulised ja mängulised osad vahelduvad lüürilisemate, jutustavate piltidega. Dirigent **Vello Pähn** toob kõik need nüansid esile väga täpselt ja kergelt.

Kohati läbivad orkestripartiisid ja vokaali selged juhtteemad, neist olulisim on surmateema, mida ooperi lõpus laulab Erika nõnda mõjuva vokaliisina, et selle kirjeldamisekski saavad sõnad otsa. Hämmastaval kombel mõjus esimesel korral vokaliisile järgnenud liblika hinge lahkumine (st tema nõorist üles tõmbamine) ärritavalt, kuidagi hetke pühadust lõhkuvalt. Teine kord aga nägin “liblika tõusu” loomulikumana, see vaid võimendas emotsionaalset lõplahendust, sest liblikaga koos kadus ka teatrisaladus.

Lavastaja **Peeter Jalakat** toetab noor kahurvägi: kunstnik **Liisi Eelmaa** ning **Emer Värk** videokunstniku ja tehnilise assistendina. Suur õnnestumine on 20. sajandi alguse stiilis rustikaalne video, mis jutustab möldri loo. Tabav võte on ka Estonia teatrisaali näitamine videokraanil ning alasti lavakonstruktsiooni esile toomine. Lavakujundus ise jääb meeldivalt tagaplaanile ning laseb tegelastel teatrilava kujutaval laval end vabalt tunda. Põhiline lavakujunduse element suur lina aitab kergesti meeleolu ümber kujundada ning sobib ka projektsiooni taustaks ja varjumängudeks. Sümpaatne on, et kostüümid toovad lavale teatritegelasi kõigist kihistustest, “tort seljas” tsirkusepärestest tegelastest (kellesarnaseid mäletan Estonias viimati Raimo Kangro ooperist “Süda”) lavatehniliste töötajateni. Erika ja August peategelastena on vastandid nii iseloomult kui ka kostüümidelt: Erika on pigem impulsiivne karakter ning ka ekspressiivse kostüümiga (tal on lahtise

leegiga kiiver ning liblikatiibu loominguksel imiteeriv kleit), August pidi aga lihtsamalt läbi ajama nii kostüümi kui ka olemuse mõttes.

Eraldi on põhjust välja tuua kahe tenori üsna erinevad peategelased. **Andres Kõstri** eriliseltsklar tenor ja uje olek löid sisuliselt hoopis teistsuguse Augusti kui **Oliver Kuusiku** pisut vimkalik, suisa ülienergiline tegelane. On puhtalt maitse küsimus, kumba lauljat või osalahendust ülemaks tunnistada – siinkirjutajale sümpatiseeris rohkem Kõstri ehedam lähenemine, kuigi Oliver Kuusikus oli kahtlemata rohkem elu.

Armastajapaari teine pool on küll Erika ehk **Kadri Kipper**, ent on päris selge, et heliloojale on ooperi naispeaosa kehanud pigem Erna/Ophelia. **Helen Lokuta** on kogenud, elu näinud ja graatsilise näitleja roll, kes samas mängib kasvõi õrnukest Opheliat. Vokaalselt on Lokuta lihtsalt asendamatu, sest Kõrvits ilmselgelt arvestas partiid kirjutades just tema võimete ja omapäraga, olles temaga lühiooperites varem koostööd teinud. Erika, tolle libliknaise esimene ilmumine on vokaalselt keeruline, aga Kipper tuleb sellega, ja osaga üldse, hästi toime, Kõrvits on partiise kirjutatanu linnulikkust, mis tema hääletämbris kõlab kohati teravalt.

Rauno Elp Hamletina on vokaalselt särav, isiksuselt mänglev ja segaduses, just selline, nagu Hamletit enamasti kujutatakse. Ent selle kõrvalosa vajadus lavastuse tervikpildis jäi temast sõltumatu küsitavaks.

Teist korda ooperit nautides hakkasin Estonia fuajees kuulnud vestluste põhjal tõsiselt mõtisklema, miks Rahvusoper Estonia tavapublik ei pruugi “Liblikat” hoolimata kogu kunstilise kollektiivi pingutustest omaks võtta. Estonia republik ootab ehk rohkem melodiasid, mida koduteel ümiseda? Ehk saaksid aariad ja koorid tähenduslikumaks ja kodusemaks ka ooperi kontekstist välja tirituna?

Kas murtakse see needus, et uusi oopereid näeme Estonias peamiselt tähtpäevade puhul? Kõrvitsa ooper on küll väärt, et seda võiks esitada rohkem kui mõned korrad. Selles on armastust, tsirkust, saladust, müstikat, igatsust. Muusika ise on vastupandamatu ning kuigi lavastus ei ole täiuslik, puudub sel ka tolmukord – on, mida vaadata.

Kitarristide pidu Viljandis

IVO HEINLOO
jazzikriitik

Jälle üks kitarrifestival on saanud ajalooks ja kokkuvõtete tegemise aeg on käes. Juba mitmendat korda läbi langevate sügislehtede Viljandis samme seades oli tunne, et kõik on mingis mõttes sama, ent samal ajal ka täiesti uus.

Proloogina midagi üldistavat. Viljandi kitarrifestivalil pole nende aastate jooksul, mil olen seda sündmust külastanud, veel kordagi silma torganud ühtki sellist projekti, mis oleks kokku pandud n-ö põlve otas või kommertslikel kaalutlustel. Kindlasti on festivali korraldajate jaoks oluline ka publiku huvi, ent eelkõige paistab silma muusikahariduslik eesmärk soodustada ja kannustada professionaalset suhtlust ning näidata muusikaõpilastele, kui kõrgele ja kaugele on võimalik pideva töö ja pealehakkamisega jõuda. Seda eesmärki teenivad muusika esitlemise vorm, programmi koostamisel tehtavad valikud ja üldine õhustik. Seda eesmärki kannavad ka muusikute õpitoad, mis tihti-peale ongi kujunenud pigem inspireerivateks vestlusringideks kui konkreetsete näpunäidete jagamise kohaks.

Suurprojektist soolokontsertideni
Festivalil on igal aastal kavas mõni tõeline suurprojekt. Nii ka sel korral. Filharmoonia Kammerkoor ning kuus kitarristi, nende seas Weekend Guitar Trio, kandsid ette Raul Söödilt, Tauno Aintsilt ja Robert Jürjendalilt spetsiaalselt festivali jaoks tellitud uudisteosed, eesmärgiks selgitada välja sellise harva esineva koosluse võimalik ühisosa. Üldiselt pigem rahulikus ja sissevaata-

Koor ja kitarristid Daniel Reussi käe all.
FOTO URMAS VOLMER

vas meeleolus kontserdile lisas värvi ekstravagantne Soome kitarrist Marzi Nyman.

Vokaalivõluri Peter Fessleri viimasest külaskäigust Eestisse on möödunud mitu aastat. Juba toona, "Jazzkaarel" võlus ta publikut nii Brasiilia rütmide kui ka neljaoktavilise hääleulatusega, mille pooldest ta ei jää sugugi alla näiteks Bobby McFerrinile. Pikad kõlavad noodid, soe ja pehme tämber, tubli annus huumorit – kliše "mees nagu orkester" sobib Fessleri iseloomustamiseks tõepoolest hästi. Tema kontserdi algus oli siiski paljutootavam kui näitas teine pool. Saksa-Kanada päritolu kitarrist-laulja jäi oma oskuste demonstreerimisel seekord ehk isegi liiga tagasihoidlikuks.

Jaak Sooääre ja Paul Shigihara duo musitseerimises oli nii traditsioonitruudust kui ka seda, mida keegi muusikajakirjanik nimetas kunagi humoorikalt

"vajutame sellele nupule ja vaatame, mis juhtub"-lähenedamiseks. Sooäär ja Shigihara kohtusid 2006. aastal, kui Sooäär oli Saksamaal WDR Big Bandi külalissolist. Shigihara nailonkeeltega kitarr mõjus väga mahedalt. Toreدا üllatusena ilmus Shigihara põgusalt lavale ka Peter Fessleri kontserdil, tuletades meelde vanu aegu, mil kaks meest tihedalt koostööd tegid.

Suurbritannias elav ameeriklane Jim Lampi on omapärane *singer-songwriter*, kes mängib instrumenti nimega *chapman stick*. Need, kes sellest 1970. aastatel leiutatud pillist vähem teavad, üllatusid kindlasti, kuuldes, millist polüfoonilist kõla on võimalik saavutada, kui mängida ühtaegu bassi- ja meloodialii-ni. Algselt koos Jim Lampiga esinema pidanud Tanel Ruben ei saanud kahjuks terviselikel põhjustel festivalil osaleda, kuid Lampi tundis ka soolokontserti andes end kui kala vees.

Igal aastal välja kuulutatava Tiit Pauluse nimelise preemia pälvis seekord Erko Niit, kes juhtumisi põlvnebki Tiit Pauluse koolkonnast, nagu ka festivali korraldaja Ain Agan ning tänavu kitarriorkestri kokku pannud Andre Maaker. Maakeri kaks tudengite ansamblile kirjutatud kompositsiooni olid hoopis teist laadi kui seni orkestrit vedanud Robert Jürjendali lood, mis viis mõttele, et kitarriorkestri juhendamine võiks edaspidi igal aastal roteeruda.

Kõike ei jõudnud kuulata, kuid asjatundlike inimeste käest kuulsin, et jäin ilma Rootsi jazzkitarristi Ola Bengtssoni vapustavast etteastest trios, kus mängis ka tema õpilane Mai Agan. Tulist kahju tundsid need paljud, kes ei mahtunud Nukuteatri toimunud Riho Sibula soolokontserdile, mis müüdi kiiresti välja.

Inspireerivad ja eksklusiivsed hetked koos Peter Bernsteiniga

Festival sai vägeva kulminatsiooni laupäeva õhtul, kui esines kaua oodatud New Yorgi kitarrist Peter Bernstein koos Eesti muusikute Toivo Undi ja Ahto Abneriga. Tänavune peaesineja oli vaevalt kohale jõudnud, kui astus juba Pärimumuusika Aida maa-aluses kamina-saalis muusikatudengite ette, mängis soojenduseks mõned jazzistandardid ja pühendus seejärel loo "Stella by Starlight" nüansside selgitamisele. Jutt kiskus tehniliseks ja numbriliseks, kuid pika pedagoogikogemusega Bernstein kordas ka lihtsaid põhitõdesid. Ta väitis, et muusika on nagu toidutegemine. Nii nagu kokanduses, tuleb ka muusikas valida õiged komponendid ja katsetada, mis millega kokku sobib, kuni rahuldav tulemus on käes. Tudengite esialgne ujedus taandus ja Bernstein oli nõus küsimustele vastama ja naljagi viskama. Kohtumise raamidesse mahtus ka illustreeriv musitseerimine koos Andre Maakeriga. Selle järel liikus Bernstein väikesesse saali, kus ta kasutas võimast lasta Eesti ühel tuntumal kitarrimeistril Riho Sinisalul oma instrumendi enne kontserti üle kontrollida. Hiljem tunnistas Bernstein, et Eestis tehakse kitarride hooldamisel kohati paremat tööd kui New Yorgis.

Peter Bernstein – jazzitraditsiooni tõrvikukandja

IVO HEINLOO

Tänavuse Viljandi kitarrifestivali peaesineja Peter Bernstein on sündinud 1960. aastate lõpul New Yorgis. Osa lapsepõlvest veetis ta Iisraelis, kus tegi esimest korda tutvust nii jazzi kui ka kitarriga. Tema karjäär sai hoo sisse 1980. aastatel. Kuulsate muusikute loetlemine, kellega ta on aastakümnete jooksul koos mänginud, läheks pikale. Nägin Bernsteini esimest korda mõni aasta tagasi Norras Sonny Rollinsi *sideman*'i rollis. Ilmataat ei halastanud ja kostitas kuulajaid lakkamatu vihmaga, kuid elamus oli nii võimas, et ilmaolusid ei märganudki – Rollinsi kõrval jättis sügava mulje just Peter Bernstein virtuoossus ning mahe *sound*. Nüüd avanes Viljandis võimalus mehega pisut juttu ajada. Intervjuus tutvustas Bernstein oma konservatiivseid vaateid jazzile, rääkis pisut jazzmuusiku igapäevaelust ning sellest, mis on jazzihariduses oluline.

Mis teid jazzi juurde tõi?

Huvitaval kombel ei ole mu vanemad muusikainimesed, küll aga on mõlemad tegelnud loominguga. Ema oli kunstnik ja isa ajakirjanik ning kodus olid ka mõned jazziplaadid. Alustasin klaveriõpingutega, algul vaimustas mind *ragtime*, eriti Scott Joplin. Varases teismeeas tundus kitarr palju lähedam ja nii jäigi klaver tagaplaanile. Kuulasin *rock'n'roll*'i ja bluusi, mu suured eeskujud olid B.B. King ja Jimi Hendrix. Alles hiljem lisandusid teised: Django Reinhardt, Wes Montgomery jt.

Teile on ilmselt väga südamelähedane ka Thelonious Monk, sest 2009. aastal ilmus teie sooloalbum tema loominguga. Mis teeb Monki eriliseks?

Ma olen päris kindel, et Monk oli oma tegevuses metoodilisem, kui pealiskaudsel kuulamisel paista võib. Eri-nevalt üsnagi levinud arusaamast ei mänginud ta "valesti", vaid teadis väga täpselt, mida tahtis saavutada. Tehnika ei seisne ainult kiiruses ja virtuoossuses, vaid peab olema ka kontroll oma tegevuse üle. Suured artistid võivad endale lubada lapsikust, seda heas mõttes. Monk ei kartnud olla natuke lapsik. Ta sai aru, et kõiki noote ei ole vaja mängida.

Mõeldes Monkile, tuleb meelde kusahilgilt kõrva jäänud ütlus, et jazz ei olegi niivõrd stiilide, kui just isiksuste ajalugu.

Teatud mõttes tõesti. Kui kuulata praegu vanu tegijaid, siis nad kõlavad väga nüüdisaegselt. Selles peitubki nende geniaalsus – nende muusika ei vanane kunagi. Samal ajal tundub mulle, et Monk, Mingus, Bird, kõik need mehed said kuulsaks valel põhjusel – mitte oma muusika, vaid iseloomu tõttu.

Kõik jazzmuusikud kopeerivad õppides mingil hetkel teisi stiile ja muusikuid, kuid lõpuks tuleb igaühel leida oma sound. On teil selle jaoks oma retsept?

Ma ei räägiks siinkohal kopeerimisest. Jazz on keel, mida õpitakse, samamoodi, nagu lapsed õpivad rääkima. Eesmärk on tuua kuuldavale kõik see, mis on meie peas. Oma *sound*'i leidmine on oluline, aga ka keeruline. Kui hakata mõtlema, kellel on jazziajaloo olnud tõeliselt originaalne *sound*, tuleb esimesena pähe Miles Davis. Kuid ka Milesi muusikas on kuulda natuke Clark Terryt, natuke Dizzy Gillespie't. Ja ka nemad ei tulnud tühja koha pealt. Oma

„ Jazz on keel, mida õpitakse, samamoodi, nagu lapsed õpivad rääkima. Eesmärk on tuua kuuldavale kõik see, mis on meie peas. Oma *sound*'i leidmine on oluline, aga ka keeruline.

Kitarrijazzi hiiglane Peter Bernstein.
FOTO JORDI SUNOL

sound on kombinatsioon kõigest, mis on varem olnud ja mida on varem tehtud.

Kumb on teile rohkem meeltemööda, kas stuudiotöö või kontsertide andmine?

Mulle meeldivad mõlemad, kuigi plaadistamist jääb aina vähemaks, stuudioid on vähe, samuti produtsente. Stuudios on aega võtta pause, asju üle kuulata, ümber teha, sättida. Sellel on oma võlu. Stuudios on aega asja kallal töötada päev, heal juhul kaks. Kontserdiga on nii, et kui see lõpeb, on asi ühel pool ja rohkem ei pea selle pärast enam muretsema.

Küll aga ei meeldi mulle kontsertalbumite tegemine. Minu jaoks rikub teadmine, et esinemine läheb plaadile, kogu kontserdi ja tekitab stressi. Mulle ei meeldi ka liigne stuudios lihvimine, mille poolest on tuntud mõned eriti maniakaalsel viisil perfektsuse poole püüdnud muusikud. *Overdubbing*, kus olemasolevast salvestusest võetakse midagi ära ja lisatakse midagi juurde, on minu meelest teiste muusikute suhtes ebaaus. Kontsert on dialoog muusikute vahel, kus iga heli on reaktsioon mingi-teisele helile. Kui see, millele algself

reageeriti, kaob, muutub reaktsioon ise mõttetuks.

Mida tähendab tänapäeva tippjazzmuusiku jaoks see, et iga kontsert võib olla järgmisel päeval Youtube'is? Mõni, näiteks Pat Metheny, on arvanud, et see teadmine võib avaldada negatiivset mõju improvisatsioonile ja sunnib muusikuid "turvalisemalt", väiksema riskiga mängima. Kuidas teile tundub?

Mõneti on see hea, iga mäng on justkui tähtis, aga samal ajal ka mitte nii väga tähtis. Ma kujutan ette, et kui iga minu kontserdi publiku seas salaja salvestatakse, sunniks see mind just rohkem riski võtma ja proovima iga kord midagi uut. *Bootleg*'id olid vanasti haruldased, nüüd on nad nii levinud, et neil pole enam väärtust.

Sõnastasite õpitoas väga ilusasti selle, miks standardeid mängitakse ja jäädaksegi mängima. Jazzis on võimalik, et kaks inimest saavad esimest korda kokku ja mängivad koos nii, nagu oleksid aastaid teineteist tundnud...

Muidugi, ainult eeldusel, et neil on ühine sõnavara ja et nad tulevad sa-

mast kohast, lähtuvad samast alguspunktist.

Standard on etteantud struktuur, aga on ju olemas ka n-õ vabaimprovisatsioon ning *free jazz*. Kuidas sellesse suhtute?

Mis on *free jazz*? Ma pole kunagi aru saanud, kuidas on võimalik midagi eimillestki luua. Kõigepealt peab ikkagi olema mingi meloodia, mingi idee, mingi plaan. Ühele noodile järgneb teine ja nende vahel on mingisugune põhjuse-tagajärje seos. Näiteks Ornette Coleman, temagi ei olnud oma tegevuses päris vaba. Samas võime öelda, et Art Tatum oli standardeid mängides vabana nendes tingimustes, mis teda ümbritsesid. Vabadus ei tähenda seda, et reegleid üldse pole. Kui keegi ütleb, et ei soovi midagi teada jazzitraditsioonist või ei soovi kõlada nii, nagu keegi teine on varem kõlanud, on see lihtsalt ignorantus, laiskus. Mu õpetaja Jim Hall, kes on suur tennisehuviline, on öelnud, et *free jazz* on justkui tennis mängimine ilma väljaku ja võrguta. Kaks inimest löövad kusagil põllu peal reketiga palli suvalises suunas. See ei ole enam tennis. See oleks igav ega pakuks vaatajale midagi huvitavat.

KUMU

SÜNKROONIST VÄLJAS

—
HELIKUNSTIST
VAATEGA MINEVIKKU

27.09.2013–12.01.2014

Eesti esimene suurem
helikunstinäitus Kumus!

9. ja 10. novembril kell 17
live'id Kumu auditoriumis

—
Algorütmid, Vinyl Terror & Horror,
Roomet Jakapi & co, Andres Lõo ja
paljud teised!

NETTICOM

KUMU KUNSTIMUUSEUM

Weizenbergi 34 / Valge 1, Tallinn,
www.kumu.ee

Avatud:
oktoober–märts K 11–20, N–P 11–18
aprill–september T 11–18, K 11–20, N–P 11–18

Balti Täht Aivar Mäele

11. oktoobril anti Peterburis Ermitaaži Teatris Rahvusooper Estonia peadirektorile **Aivar Mäele** üle Balti Tähe autasu. See tunnustus omistatakse suhete arendamise ja tugevdamise eest Balti regiooni riikide vahel. Tseremoonial osales ka kultuuriministeeriumi kantsler **Paavo Nõgene**. Lisaks Aivar Mäele said auhinna Peterburi Maria Teatri direktor ja dirigent **Valeri Gergijev**, helilooja **Rodion Ššedrin**, legendaarne baleriin **Maia Plissetskaja**, läti näitleja **Lilita Ozolinja** ja poeet **Aleksandr Kušner**.

Balti Tähe autasu asutati 2004. aastal, tunnustamaks Läänemere maade kultuuri- ja kunstiringkondade esindajaid, ühiskonnategelasi, poliitikuid ja majandusinimesi, kes on andnud suure panuse humanitaarsidemete ja koostöö arendamisse Läänemere regioonis. Sel aastal antakse preemiat välja juba kümnendat korda. Varem on Eestist Balti Tähe auhinnaga pärjatud **Arvo Pärt** (2007) ja **Eri Klas** (2012).

FOTO ARTUR RAM

Tallinna Filharmoonia uus hooaeg

Tallinna Filharmoonia hooaja avakontserdil astus **Tallinna Kammerorkestri** ette uus peadirigent **Risto Joost**. Kontsert oli pühendatud orkestri 20. aastapäevale. Lisaks kammerorkestrile tähistavad sel hooajal juubelit Tallinna Filharmoonia kunstiline juht **Eri Klas**, kelle 75. sünnipäev on 2014. aasta juunis, ning **Birgitta festival**, mis järgmisel aastal toimub kümnendat korda.

Tallinna Filharmoonia uue hooaja põhieesmärgiks on tuua eri kontserdisarjade kaudu muusikat ja muusikuid kuulajatele lähemale ning populariseerida Mustpeade maja kultuurikeskonda. Varase muusika sõpradele jätkuvad **Püha Mauritiuse barokkõhtud**, kus võib vahetus õhkkonnas näha ja kuulda ajastutruid muusikuid. Sõnaosaga rikastab kontserte **Anu Lamp**. Muusikaajaloo huvilistele on sari **“Portree”**, kus karismaatilised muusikateadlased räägivad sellest, mis kavalehele tavaliselt ei jõua. Iga kord portreeritakse ühte heliloojat, kelle muusikast tuuakse välja eri tahke. Sumera, Schumanni ja Šostakovitši

loomingu tagamaid avavad **Merike Vaitmaa**, **Kristel Pappel** ja **Tiia Järg**.

Tegevust jätkab ka TAFF Club, kus alanud hooajal asutakse kõrvutama Ernest Hemingway, Edith Piafi ja Andres Ehini aegset kultuuriruumi kirjanduse ja džässi näitel. Džässi kui isikukeskse žanri veelgi vahetumaks tutvustamiseks alustab 21. novembril sari **“Tere, mina olen...”**, kus end ja oma muusikalist maailma tutvustavad **Raul Vaigla**, **Raivo Tafenu** ja **Tanel Ruben**. Fantaasiarikkale publikule sobib sari **“Salong”**, mis püüab iga kord taaslavastada mõne kultuuriliselt olulise aegruumi. Öhtute teemad on: “Rio de Janeiro 1950”, džässihõnguline “Newport 1954” ning romantismiaega peegeldav “Ilus möldrineiu 1828”. Teatraalsust ja rituaalsustki pakub uus sari **“Maailma muusika rituaalid”**, mis tutvustab šoti ja iiri tantse, ukraina nõialaule ning viikingite pärimusmuusikat.

Lisaks kontserdisarjadele on kavas mitmeid Tallinna Kammerorkestri kontserte ja eriprojekte. Rohkem infot www.filharmoonia.ee.

Lilyan Kaiv edukas rahvusvahelisel konkursil

Tartu dirigent ja muusikapedagoog **Lilyan Kaiv** võttis osa Bulgaarias Russe Ooperiteatris toimunud rahvusvahelisest ooperidirigentide konkursist “Blue Danube”, kus pääses arvukate võistlejate seast finaalsooritu kuue parema hulka. Osalejaid oli kahekümne kahest riigist kokku 56. I voorus dirigeeriti katkendeid Mozarti ooperist “Võluflööd”, iga konkursant sai nelikümme minutit proovi- ja esinemisaega. II vooru lubati 18 osalejat, töös oli ooper “Carmen”. Lõppvooruses töötati Puccini “Boheemiga”.

Konkursi žüriid juhtis dirigent **Larry Newland** Ameerika Ühendriikidest, žüriiliikmeid oli Austriast, Rumeeniast, Bulgaariast ja Venemaalt. Konkursi esikoht läks Itaaliasse, teine ja kolmas preemia Venemaale. Lilyan Kaiv juhatab Eesti Muusikaõpetajate Sümfooniaorkestrit ja Eesti Õpetajate Segakoori, ning on Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli sümfoniettorkestri dirigent ja koorijuhtimisosakonna juhataja.

Baltic Youth Orchestra, dirigent Kristjan Järvi ja solist Martin Kuuskmann Usedomi festivalil.
FOTO BALTIC YOUTH ORCHESTRA

Eesti muusika Usedomi festivalil

21. septembrist 12. oktoobrini toimunud XX Usedomi muusikafestivali kava oli seekord pühendatud Eesti muusikale.

Festivali avas **Baltic Youth Philharmonic** Kristjan Järvi juhatusel, Erkki-Sven Tüüri fagotikontserdis soleskis **Martin Kuuskmann**. Festivali esimesel nädalal esinesid veel **Hortus Musicus**, trio **David Geringas, Selvadore Rähni ja Kalle Randalu** ning **Insomnia** kvartett (**Mari Targo, Valeria Rjumina, Mairit Mitt ja Theodor Peeter Sink**), kelle kavades olid muuhulgas ka Pärdi, Tobiase, Sumera ja Tüüri teosed.

Eesti muusikat esitasid festivalil ka mitmed välismaa kollektiivid. **Kammerphilharmonie Bremeni** kavas kõlasid **Paavo Järvi** juhatusel Beethoveni Neljanda ja Seitsemenda sümfoonia kõrval ka Pärdi “Cantus Benjamin Britteni mälestuseks” ja “Fratres”. Pianist **Wojciech Waleczek** esitas Tubina kaheksa prelüüdi ja “Süüdi eesti karjasevii-

sidest”. **Notos Quartett** mängis Tubina Klaverikvartetti, **Jens Bomhardti** (kontrabass) ja **Roberto Paruzzo** (klaver) kavas oli ka Pärdi “Spiegel im Spiegel” ja Tubina Kontrabassikontserdi klaveriseade. **Eesti Filharmonia Kammerkoor Tõnu Kaljuste** juhatusel esitas Bachi, Debussy, Pärdi, Kreegi, Tormise, Rautavaara ja Tulevi vokaalloomingu. **Berlin Counterpointi** esituses sai kuulda Tõnis Kaumanni ja Erki-Sven Tüüri teoseid. Eesti muusikutest andsid kontserdi veel **Rein Rannap** (“Üllatuskontsert – Bachist biitliteni”), Saksamaal õppivad õed **Triin Ruubel** (viul) ja **Kärt Ruubel** (klaver) ning **Vox Clamantis** dirigent **Jaan-Eik Tulvega**. Toimus Kotzebue salong “Wie Beethoven nach Estland kam” lauljate **Anu-Mari Uuspõllu** ja **Rasmus Kulli** ning klaveriduo **Kai Ratassepp-Mati Mikalai** osalusel. Kontserdi moderaator oli muusikateadlane **Kristel Pappel**, idee pärines Berliini Eesti saatkonna kultuuriatašeelt **Harry Liivrannalt**, kellel oli ka märkimisväärne osa Eesti muusika ja muusikute festivalile toomises. **Villu Veski**,

Tiit Kalluste, Peedu Kass ja Andre Maaker andsid huvitava kontserdi “Estnisches Tango”; **Eesti Rahvusmeeskoori** (dirigent **Mikk Üleoja**) ja organist **Andres Uibo** kavas olid Uibo enda teos “Apocalypsis Symphony” orelile ning Mendelssohni, Bonato, Tobiase ja Tormise kooriloomingu. Ansambel **Resonabilis** esitles Eesti uut muusikat, kavas olid **Tatjana Kozlova-Johanese, Toivo Tulevi, Jüri Reinvere, Kristjan Kõrveri ja Helena Tulve** teosed ning **Tõnu Kõrvitsa** “Viis haikut Maria Lee sõnadele” esiettekanne. Ahldorfis pidas loengu “Wagner Eestis” muusikateadlane professor **Kristel Pappel**.

Festivali lõpetas **Põhja-Saksa Raadio sümfooniaorkester Neeme Järvi** juhatusel. Ette kanti Tubina Neljas sümfoonia ja “Süü eesti tantsudest” ning Peeter Vähi “Taevase järve laul”. Soleskisid **Kalev Kuljus ja Maarika Järvi**. Varasematel kordadel on Usedomi festivalil Eestit esindanud näiteks **Hortus Musicus** ja Tallinna Poistekoor **Lydia Rahula** juhatusel.

Loodi Eesti Rütmiuusika Hariduse Liit

30. septembril pandi alus **Eesti Rütmiuusika Hariduse Liidule** (ERMHL), mis ühendab rütmiuusika (varasem nimetus pop-jazz) õppe edendamiseks huvitatud osapooli. Liidu eesmärk on rütmiuusika hariduse edendajate koostöövõrgustiku loomine, valdkonna pidev kaardistamine ja analüüs, koolitus- ja kirjastustegevus ning valdkonna esindamine eri organisatsioonides Eestis ja välismaal. ERMHLi liikmeks on oodatud muusikaõppeasutuste õpetajad, juhid ning arendajad, huvi- ja erahariduse vallas tegutsevad õpetajad ja kõik, kes rütmiuusika hariduse edendamise vastu huvi tunnevad. Avakoosolekul valiti liidu juhatusse **Ahto Abner, Andre Maaker, Marko Mägi, Oleg Pissarenko, Virgo Sillamaa, Marek Talts ja Marti Tärn**.

Kultuuriministeeriumi muusikanõuniku **Juko-Mart Kõlari** hinnangul on rütmiuusika areng Eestis äärmiselt oluline, sest katab terve rea kompetentse, mis tänapäeval kuuluvad professio-

naalse muusiku ja muusikaelu juurde. Kõlar avaldas lootust, et loodud liit hakkab kaasa rääkima Eesti muusikaelu puudutavates küsimustes ning kujuneb elujõuliseks partneriks muusikaorganisatsioonidele ja avalikule sektorile. EMTA jazzmuusika osakonna juhataja **Jaak Sooääre** arvates on rütmiuusika parem koordineerimine hädavajalik, see aitab pikas perspektiivis tagada selle pideva ja üleriigilise arengu.

Rütmiuusika õppekavad on olemas Otsa ja Elleri muusikakoolis, jazzialast kõrgharidust pakuvad EMTA ja Viljandi Kultuuriakadeemia. Rütmiuusika erialasid on ka muusikakoolides, huvi- ja noortekeskustes, palju tegeleb eraõpetajaid. Vajadus seda haridusvaldkonda koondava organisatsiooni järele tuli jutuks juba 2012. aastal toimunud rütmiuusika hariduskonverentsil. Seejärel sõnastati esialgsed eesmärgid ning valiti vabatahtlikest koosnev initsiatiivgrupp, kes hakkas ette valmistama avakoosolekut.

Üks ERHML initsiaatoreid **Virgo Sillamaa** koosolekul kõnelemas. FOTO ERHML

Narvas taasavati džässiklubi

Tänavu sügisest tegeleb Tartu Ülikooli Narva kolledži keldrikorruse kohvikus Narva Jazz Club – Tartu Jazzklubi filiaal. Kontserdid toimuvad kaks korda kuus ning esinejaid on tulemas nii Eestist kui ka välismaalt. Avakontserdil 18. septembril esinesid vene džässi elavad legendid pianist **Andrei Kondakov** ja bassist **Vladimir Volkov**, kitarrivirtuoos **Jim Lampi** (Chapman Stick kitarr) Inglismaalt ja Eesti löökpillimängija **Tanel Ruben**. Jim Lampi hinnangul on Narva uus džässiklubi parajalt suur, helitehnika on suurepärase, publik hea ning öhkkond meeldiv.

Tartu Jazzklubi juhi **Oleg Pissarenko** arvates on Narvas potentsiaalikas džässielu, mille klubiformaadi toimimiseks löi eeldused hea koostöö Tü Narva kolledžiga. Kolledži direktori **Katri Raigi** sõnul on džäss “piirideta muusika, mis sobib suurepäraselt Narva kahe ja enama kultuuri piirile”. Raigi hinnangul paigutub džäss vene popi ja etnofolgi järel narvake lemmikute hulka. Ühtlasi püüab džässiklubi oma esinejate ja küllastajate kaudu lähendada eesti ja vene kultuuri. Katri Raik loodab, et Tartus üles ehitatud džässivõrgustik on veennud selle muusikavaldkonna vajalikkuses ka kultuuri rahastajaid ning et samad arengud ootavad ees ka Narva linna. Rohkem infot: www.tartujazzclub.ee/narva.

Septembris Itaalias Montesilvanos toimunud löökpillikonkursil pälvis praegu Flaami Kuninglikus Muusikaakadeemias õppiv Tiit Joamets vibrafonide B-vanuserühmas (kuni 23-aastased) esikooha. Konkurss oli osalejaterohke, võisteldi kuues pilli- ja kolmes vanuserühmas.

Suri koorijuht Ants Sööt

17. oktoobril suri väljapaistev koorijuht Ants Sööt. Ants Sööt sündis 1935. aastal Elvas ning õppis koorijuhtimise erialal Tallinna Konservatooriumis Jüri Variste juures. Ta oli Tallinna Üliõpilassegakoori, segakoori "Olevine", Tallinna Õpetajate Naiskoori ja vabariikliku koorijuhtide naiskoori asutaja. Aastatel 1961–1971 oli ta Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja 1971–2004 Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kooridirigeerimise eriala õppejõud (alates 1992. aastast professor, 2000. aastast emeriitprofessor). Tema õpilaste hulka kuuluvad Arne Saluveer, Aivar Mäe, Lydia Rahula, Lii Leitmaa ja paljud teised Eesti muusikaelu väljapaistvad tegelased. Ants Sööt oli korduvalt ka laulupidude üldjuht ja kooride dirigent. 2002. aastal pälvis ta Valgetähe IV klassi teenetemärgi. 2005. aastal ilmus tema Ene Pilliroo koostatud elulooraamat "Sööt muusikasse". Ühes oma intervjuus on ta öelnud laulupeo, Eesti koorikultuuri tähise kohta: "Laulupidu on midagi, mis ei lõpe, mis peab jääma. Ilmselt on meile oluline teadmine, et kui vaja, saame kaaseestlasele käe ulatada. Ja kui seda õnnestub veel teha läbi muusika – mis võiks parem olla!"

"Klassikaraadio tuleb külla"

"Klassikaraadio tuleb külla" populaarset koolikontsertide sarja jätkavad tänava pianist **Auli Lonks**, tšellist **Marcel Johannes Kits**, **Rasmus Andreas Raide** (klaver), **Robert Traksmann** (viulil), **Pipilota Neostus** (flööt) ja **Johanna Randvere** (tšello).

Kontserdisari tutvustab õpilastele klassikalist muusikat ja pakub eredat elava muusika kuulamiskogemust. Esinejad on verinoored muusikud, noorte kuulajate eakaaslased, kes esitavad populaarseid klassikapalu ja räägivad publikule oma pillidest ja muusikast. Tänavuse tuuriga külastatakse Tudulinna, Väike-Maarja, Torma, Tabivere, Saue, Tapa, Avinurme, Iisaku ja Tallinna kooli.

Klassikaraadio peatoimetaja **Tiia Tederi** sõnul on kontserdisari rõõmsustanud paljusid noori kuulajaid ning kontserdid on koolides oodatud. Tiia Tederi teeb aga murelikuks tööik, et mitmes koolisaalis polegi enam töökorras klaverit. Ta loodab, et Klassikaraadio kontserdituur aitab muusika neiski paigus taas fookusse tõsta. Klassikaraadio koolikontsertide eesmärk on viia klassikaline muusika koolidesse, kuhu see muidu ei jõuaks. Esinejateks valitakse noored Tallinna Muusikakeskkoolist või EMTA esimeselt kursuselt, et noorte esitatud muusika just noorte kuulajateni jõuaks. Sarja toetab Kultuurkapital.

(ERR)

Noored muusikud Auli Lonks, Johanna Randvere ja Pipilota Neostus Tabivere gümnaasiumis.
FOTO NELE-EVA STEINFELD

Corelli Musicu heategevusprojekt tõi Lasila mõisakooli uue klaveri

18. oktoobril sai piduliku lõpetuse agentuuri **Corelli Music** suvine menu-sündmus, heategevuslik kontserdisari "Eesti mõisad". 25.–28. juulini Kõltsu, Eivere, Röpina ja Lasila mõisas toimunud kontserdid pakkusid publikule ja metseenidele võimalust toetada Lasila mõisakooli klaverifondi. Kogutud summale lisas omapoolse panuse Rakvere Vallavalitsus. Nii kiire eesmärgi täitumine on 15 aastat toimunud kontserdisarja "Eesti mõisad" ajaloo esmakordne.

18. oktoobril toimuski Lasila põhikooli saalis uue klaveri esitlus. Uus ja heakõlaline klaver mõisakooli saalis parandab oluliselt õpilaste hariduse kvaliteeti, aga pakub ka võimaluse ümbruskonna elanikele nautida tipptasemel kontserte mõisasaalis aastaringiselt. Esitlusel andsid uuest pillist "heli-proovi" Rakvere muusikakooli õpilased ja pianist **Lembit Orgse**, kes osales mõisakontsertidel ka klavessiinimängijana.

Haapsalu Keelpillifestival – juubelist järgmiseni

Rahvusvaheline
Haapsalu
Keelpillifestival

Sel suvel sai **Haapsalu Keelpillifestival** kahekümneaastaseks. Pikaajalisel on oma põhjused, oma väikesed traditsioonid ja vajalik soodne kliima. Muutuval ja kõikuval kultuuripinnasel pole alati lihtne tasakaalu hoida ja püsti jääda. Haapsalu linn toetab meid ja on festivalilinnaks sobiv keskkond. Toomkirik annab pidulikkust ja Jaani kirik oma uues ilus võimaldab kammerkontserte. Mõlema hoone asukoht kutsub kokku publikut, kus üks osa on puhkajaid, teine linnakodanikke ja ümberkaudseid, ka saarte elanikke. Kuulajate hulgas on ka samal nädalal toimuvatel suvekursustel osalejad, kes on festivali lõppkontserdil ka ise orkestrina laval. Samuti võtavad festivalist osa kursuste pedagoogid duo, okteti või orkestri liikmena, samuti solisti ja dirigendina. Siinkohal kummardus **Mikk Murdveele**, kes nii mõnelgi aastal on olnud kõigis loetletud rollides.

Festival on kui elus asi, muutub, areneb, kasvab, loob... Oleme laiendanud keelpillirepertuaari ja tellinud igal aastal midagi juurde. Heliloojateks on olnud **Eino Tamberg**, **Mihkel Kerem**, **Mirjam Tally** ja

Andres Lemba. Tema tegi ka seade keelpilliiorkestrile Ester Mägi “Kuuest rahvaviisist” viiulile ja klaverile. Kolmel aastal on kõlanud Uuemõisa Valges saalis kontsert nimega “Kahekesi ja kaheksakesi”, kus on iga kord ettekandel üks seni kuulmata oktett. Loomel võimalusi noortele solistidele, kes on hooaja jooksul silma paistnud ja kutsume neid galakontserdile festivaliiorkestriga mängima. Valime esinema köitva kava ja koosseisuga Eesti muusikuid (viimati ansambel **Una Corda**).

Traditsioon tekib sellest, mida vormilt muuta ei tahaks ja mis õigustab end ajas ja tervikus. Kahe juubeli vahel on ereda valgusena mees Vivaldi “Aastaajad” toomkirikus, solistiks särav **Réka Szilvay**. Kontserdi algus hilines, sest publik ei mahtunud kirikusse ära... Mälestus sellest õhtust, seal tekkinud väest ja energiast innustab edasi liikuma ja lootma, et ka järgmisel juubelil on meenutada hetki, mil muusika meid taevani tõstab.

Eva Punder
Haapsalu Keelpillifestivali
kunstiline juht

Hetk Haapsalu Keelpillifestivalil.

Võidukad Zetod Etnokulpidega.
FOTO.FOLK.EE

Etnokulbid 2013

11. oktoobril andis Eesti Pärimusmuusika Keskus ja Raadio 2 välja järjekordsed Eesti etnomuusika auhinnad ehk **Etnokulbid**.

Etnokulpe jagati viies kategoorias: parim ansambel, laul, pillimängija, laulik ja lugu. Vastukaaluks 2012. aasta ansambli **Paabel** võidukäigule pälvisid tänavu kolm kulpi (parim ansambel, laul ja lugu) **Zetod**.

Ansambli liikme **Jalmar Vabarna** sõnul on etnomuusikast nüüd saanud lavamuusika. “Praegune aeg on selline, kus folkmuusikud pürgivad popmuusika lavadele ja teevad asja täie tõsidusega. Enam ei istuta kannu otsas ega mängita põlve otsas kannelt.”

Parimaks laulikuks tunnistati **Mari Kalkun** ning parimaks pillimängijaks **Silver Sepp**. Välja anti ka kaks erikulpi: Pärimusmuusika keskuse erikulpe elutöö eest, mille sai **Indrek Kalda** ja Raadio 2 erikulpe, mille pälvis **Bombillaz**. Võitjad selgusid rahvahääletusel, millest osavõtt oli seekord eriti arvukas. Nominente seitsmele auhinnale oli üle kolmekümne.

August von Kotzebuele pühendatud teaduskonverents

13.–14. septembrini toimus Tallinnas Nukuteatris (endine Revaler Theater) ja Kõue mõisas kuulsale saksa näitekirjanikule, es- tofilile ja Eestis professionaalse teatri asutajale **AUGUST VON KOTZEBUELE** pühendatud teaduskonverents “Kotzebue- Gespräch II”, kus ettekandeid pidasid Eesti ja Saksa teadlased. Konverentsi ajal avati Nukuteatri seinal August von Kotzebuele mälestustahvel, tolles teatrihoones töötas ta direktorina aastatel 1812–1813. “Kotzebue-Gespräch” idee kutsus ellu Berliini Eesti saatkonna kultuuriatašee **Harry Liivrand** (fotol vast avatud Kotzebue mälestustahvli ees). Esimene konverents toimus 2012. aastal Berliinis. Konverentsi kaas- korraldajad olid EMTA, Berliin- Brandenburgi TA ja SA NUKU.

FOTO MARK KOVALENKO

FOTO JOHAN KÜTT

Voces Musicales alustas 15. hooaega kontserdireisiga Jaapanisse

Sel suvel külastas Eestit Jaapani rahvusvahelise koosseisuga **Orchestra Ensemble Kanazawa**, andes kontserte Tallinnas ja Narvas. Tänu Eesti suursaatkonnale Jaapanis ja Jaapani-Eesti sõprusühingule sai võimalikuks suurejooneline koostööprojekt selle kollektiivi ja kammerkoori **Voces Musicales** vahel, mis lõppes kolme kontserdigal Jaapanis. 6. oktoobril esitati Kanazawa orkestriga Haydni oratoorium “Loomine”, millest sai dirigent **Kaspar Männi** oratooriumidebüüt. Kanazawa esindusorkestri kodusaal, 1600 kohaga Ishikawa Ongakudo

oli tunnistajaks, kuidas rohkearvuline ja tavaliselt väljapeetud jaapani publik teose lõppedes braavo hüüdis. Soolodega võitsid kuulajate südameid ka **Anna Dennis** Inglismaalt, **Mati Turi** Eestist ning **Pauls Putniņš** Lätist. Lisaks andis kammerkoor Voces Musicales kaks *a cappella* kontserti peamiselt eesti heliloojate loomingust koosneva kavaga.

Järgmiseks saab Voces Musicales kuulda 19. ja 20. novembril Eestis John Taverneri ja James MacMillani vaimuliku koorimuusika kavaga **Risto Joosti** juhatusel.

“Fiesta de la guitarra” lummas mitmekesisusega

10. novembrist 18. novembrini toimub Eesti Kitarrielsi eestvedamisel kaheteistkümne korda kitarri festival “Fiesta de la guitarra”, mis paistab silma oma laia haardega. Tänavu toimuvad kontserdid Pärnus, Valgas, Rakveres, Võrus, Kuusalus, Põlvas, Alatskivil ja Jõhvis. See-kordne festival on varasemast mitmekesisem ka muusikastiilide poolest, tehes klassikalise muusika kõrvale ruumi ka improvisatsioonile. 17. novembril toimub restoranis Clazz jazzkitarristide mõõduvõtt, kus iga ülesastuja esitab veerand tundi kestva improvisatsioonilise kava. Loode-tavasti on seal koos Eesti jazzkitarristide paremik ja ka tublimad õpilased.

Festivalil on ka väliskülalisi. Kindlasti kuuluvad “Fiesta de la guitar-

ra” kõrghetkede hulka **Smaro Gregoriadou** kontserdid kolmes linnas ja tema meistrikläss. Selle kreeka muusiku mängus joonistub välja kitarril ajalugu ning kõlavarjundid ulatuvad barokist flamenkoni. Samuti tuleb märkida kõrgetasemelist **Baltic Guitar Quarteti** Leedust ja Soomes resideerivat lootustandvat noort kitarristi **Dmitri Timoshenkot**. Kindlasti on oluline, et peale silmapaistvate väliskülaliste pakub festival suurepäraseid võimalusi tutvuda meie kitarristide noorema põlvkonnaga. Mitmes linnas toimuvad noorte talentide kontserdid, kus astuvad üles maakondade muusikakoolide õpilased.

Ester Eggert

Villem Kapp, Sümfoonia nr 2. Artur Kapp, "Fantaasia teemal B-A-C-H". Kristel Eeroja-Põldoja, Vane- muise Sümfoonia- orkester, Paul Mägi.

Teater Vanemuine

Villem Kapi 2. sümfoonia on loodud aastatel 1953–1956 ning seda on meie muusikaloos peaaegu halvustavalt nimetatud tolle ajastu koondpildiks, kus olevat vene mõjud ja kust ei tasuks otsida mingit allteksti. Mõnele kuulajale võib see tõesti nii tunduda. Igal juhul on suur haruldus, kui mõni meie dirigentidest seisma jäänud partituurilt tolmu pühib ja kirjapandule uue pilgu heidab. Seda teost on plaadistanud ja korduvalt juhatanud Neeme Järvi, pannes aplodeerima Pariisi ja Londoni. Nüüd plaadistas selle Paul Mägi. Julgen arvata, et need väljapaistvad dirigendid on selle muusikaga sügavuti tegelnud just nimelt allteksti pärast.

Minu arvates on allteksti võti sümfoonia alguses, Grave-osas kõlav valulik klarnetisoolo, mille motiivid tuletavad end läbivalt meelde. Klarnetile on Villem Kapp andnud kõigis osades erilise rolli. Esimese osa vastandlikud kujundid, võõrast, ründavalt toorest jõudu sümboliseeriv vasekõla ja valustraagiliselt allasurutud kujundid keel- ja puupillidelt sümboliseerivad justkui Koljati ja Taaveti võitlust. Kuid vastupidi piiblliloole jääb selles poole sajandi taguses sümfoonias peale Koljat. Nii et mina küll ei kuule selles muusikas mitte ülev-ordenliku Nõukogude aja voogavaid viljapõlde, vaid läbivalt kohutavalt traagilist jutustust ühest väikesest rahvast. See süm-

foonia võimaldaks kirjutada lausa kirjandusliku programmi. Villem Kapp ju ei teadnud, et Taaveti võit tuleb alles mõnekümne aasta pärast. Salvustus on väga heas tasakaalus (toonmeister Maido Maadik), muusikalised liinid on selged, kulminatsioonid mõjuvad ja orkestri kõla läbivalt kandev.

Artur Kapi "Fantaasia teemal B-A-C-H" on algselt loodud viiulile ja orelile (1942), hiljem seadis helilooja selle viiulile ja sümfooniaorkestrile. Et originaalpartituur hävis, orkestreeris selle 1968. aastal Kirill Raudsepp. Käesoleval CDI kõlava redaktsiooni tegi Vanemuise muusikajuht ja peadirigent Paul Mägi. Teose neljanoodulist põhiteemat on muusikaajaloos palju kasutatud. Teine teema pärineb Bach'i "Prantsuse süidist" d-moll. Need teemad põimuvad polüfooniliselt, kujundades sügavtõsise, lausa kontsertlikult laiaulatusliku ja fantaasiaküllase arenguloo. Teos esitab viiulisolistile suuri tehnilisi nõudeid, ent Vanemuise teatri orkestri kontsertmeister Kristel Eeroja-Põldoja soolopartii on interpretatsiooniliselt veenev, detailirikas ja haarav.

ENE PILLIROOG
muusikateadlane

Revived in Tango. Ines Maidre.

Pro Musica

Ines Maidre esitab ajaloolisel Quintinuse katedraali orelil (Hasselt, Belgia) Guy Bovet' tsükli "Tangos Ecclesiasticos" ehk "kiriklike tangosid" ja nende prototüüpe vanemast muusikast. Plaati soovitan kõigile, kes tahavad kuulda eelarvamuste vaba, kuid siiski väga professionaalset lähenemist orelimuusikale. Samas saab nautida huvitavaid seoseid, mida teki-

tab ekskursioon varasesse muusikasse. Eelkõige sisaldab plaat aga virtuosset ja huvitavat mängu.

Ines Maidre on valinud Guy Bovet' kaheteistkümnest kiriklikust tangost kuus ja otsinud neile paarilised või otsesed prototüübid klassikalises orelimuusikast. Plaadil kõlavadki tangod ja eeskujud paarikaupa. Bovet armastab oma loomingus "vinti üle keerata", kuid jääb üldjuhul hea maitse piiridesse, ehkki juba tango esitamine kirikuorelil võib muidugi konservatiivsema orelimuusika armastaja ära ehmata. Tangodele paarilisteks valitud lood on tuntud ja ajastuteadlikult esitatud, tangod ise tehniliselt täpsed ja säravad. Orel, millel interpreet mängib, on valitud Belgiast. Selle on 2002. aastal restaureerinud Guido Schumacher, sama orelimeister, kes ehitas ka Tallinna Metodisti kiriku 2011. aastal valminud orelil. Domineerivad tugevad keelregistrid, aga ka ilusad flööditämbrid, mida saab kuulda näiteks kolmandas ja kümnendas loos. Plaadiga kaasas olev vihik on huvitav ja ülevaatlik nii lugude, esitaja ja helilooja kui ka orelil tutvustuse poolest.

KRISTEL AER
organist

Three! Andres Roots Roundabout.

Roots Art Records

Andres Rootsi bluusi on alati lust kuulata, sõltumata sellest, kellega koos ta seda esitab. Pettumuseks ei ole ka "Three!", Tartu trio Andres Roots Roundabout esimene täispikk instrumentaalalbum. "Three!" on kõigi eelduste kohaselt ka esimene instrumentaalse kitarrilbluusi plaat, mis Eestis üldse

ilmunud on. Ansambli kuulumad slaidkitarristid Andres Roots ja Martin Eessalu ning trummar Raul Terep. Album on huvitav juba kõlaliselt, sest sellel ei kasutata basskitarril. Rootsi on nii siin kui ka seal kõvasti kiidetud eheda bluušitunnetuse eest. Ka sedakor-
da pole mingit põhjust vastu vaielda.

Osa CD üheteistkümnest loost on varem avaldatud EP-del "Electric Dixieland" (2012) ja "Rock House" (2013). Pala "Link to Elmore" kuulutas Prantsusmaa bluušiajakiri Soul Bag möödunud aastal hooaja hitiks. Nagu eelmised Roundabouti plaadid, on ka "Three!" salvestanud Asko-Romé Altsoo Tartus. Kogu materjal on Andres Rootsi looming.

Mingil kummalisel põhjusel on Euroopa bluušiskene selle stiili sünnimaa Ameerika omast täna oluliselt koloritsem ning kindlasti ka žanritruum. Ainult stiili peensusüste valdamine ning teatava täiuse saavutamine lubab seda omlalt poolt täiustama hakata. Rootsi jaoks on bluuš nii rikas, et see pakub talle alatasa midagi uut, värsket ja põnevat. Tõhusatest bluušitellistest ongi sedakorda kokku laotud nii swingi ("Wagon Swing") kui ka rocki ("Orient Express"). "Miss Carmen James" aga on pesuehtne tango, mis kõlab väga kenasti ja ma ei usu, et ka suurim bluušipuritaan leiaks põhjuse žanri solkimise üle häält tõsta. Roots kinnitab ka ise, et niikaua kui endal on hea mängida, ei maksa stiilmääratluste pärast muretseda. Trio kõigutab delikaatselt, kuid tungivalt ka bluuši kui ahistusmuusika mainet. Enamik "Three!" palu (kui mitte isegi kõiki) on kenad peolood, mis paslikud jalakeerutuseks ja pisikeseks napsuks. Niisiis on plaadil midagi vana, midagi uut ja midagi sinist ka. Bluušist ei tee bluuši mitte esinejate virtuosus (millele pole küll midagi ette heita), vaid pigem emotsionaalsus ja isiklik tunnetus. Need viimased on plaadil eriti hästi paigas. Nii peabki.

MARGUS HAAV
kuultuuriajakirjanik

Uued tuuled. Yvetta Uustalu & Gourmet Music Group.

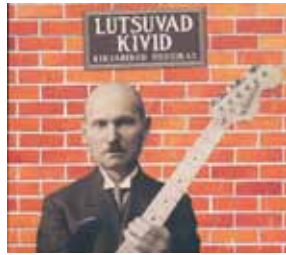
XEQT Group OÜ

Ligi paarikümne aasta pikkuse lauljakarjääriga Yvetta Uustalu esimest, koos kontrabassist Tõnis Tüüriga Gourmet Duo nime all ilmunud plaati "Salaliit" (2010) andis oodata pikki aastaid. Vaid kolm aastat hiljem ilmunud "Uued tuuled" on debüütplaadi meeldivalt kiire järg. Plaadi pealkirja järgi võiks oletada, et lauljatar üllatab kuulajat millegi totaalselt teistsugusega. Õnneks või kahjuks seda siiski ei juhtu. Tuleb tõdeda, et "Uued tuuled" on märksa intensiivsem ja rütmikam kui "Salaliit", kuid sügav hingestatus, sõnumi olulisus ja viimistletud kõlapilt iseloomustavad Uustalu muusikat endiselt.

Jõuline, kuid samas mahe tämber annab lauljatarile võimaluse esitada ühtviisi veenvalt ja nauditavalt nii vaikseid ja mõtlikke ballaade ("Kurb laul", "Läks talv oma teed"), tantsulisi viise ("Aeg", "Ma armastan asju") kui ka tugevama iseloomuga laule ("Tänane öö"). Enamiku plaadil kõlavate lugude muusika autoriks on Yvetta Uustalu ise, sõnadeks värsiread Eesti hinnatud luuletajate (Leelo Tungal, Artur Alliksaar, Kai-Mai Olbri jt). Plaadikaane alt leiab kuulaja väikese luuleraamatu, kus on kenasti kirjas kõikide laulude sõnad, autorid ja esitajad, samuti meeleolukad pildid muusikutest, kelleks on tunnustatud ja hinnatud instrumentalistid: Tõnis Tüür (kontrabass, basskitarr), Indrek Tetsmann (löökpillid), Aleksei Saks (trompet, flüügelhorn), Tiit Kalluste (akordion), Mart Soo (kitarr), Marko Mägi (sopransaksofon) ja Ivo Lille (saksofonid). Siia ritta kuulub loomulikult ka võrratu Yvetta Uustalu ise, kelle klaverimänguoskus on väärt

vaid ülivõrdeid. Kuna plaadi väljaandmist toetas Šoti klubi, leiab kuulaja sellelt ka kaks šoti poeetide sõnadele loodud laulu.

MARGE LUMISALU
muusikakriitik

Lutsuvad kivid. Kirjanikud muusikas.

Tartu Linnaraamatukogu / Prima vista

Kakskümmend lutsukivi – paarikümmend kirjanikku ja kirjanikuhaakatist; tegelased, keda võib suuremal või vähemal määral literaateks nimetada, – on võtnud oma sõnaseaded muusikasse vormida. Üksiti ning koos sõprade-seltsimeestega kodus või studios muusitseerides ja ikka nii, et teksti autor naljalt mikrofonit ei loovuta. Ja õige ka: ise tegin, ise olen päälilik, püünel kõige kõvem tegija, mõistan oma sõnadesse valat tundmusi kõige paremini rahvale edastada. Ja kui lauljatoru kõige paremini välja ei kuku, saab rõhuda emotsioonile. Ning lõpuks: põle ma miski laulumis, ma hoopis kirjanik.

Tartu Oskar Lutsu nimelise linnaraamatukogu ja kirjandusfestivali "Prima vista" egiidi all ilmunud üllitise koostas ja kujundas Aapo Ilves, kes loomulikult ka ise viisi üles võtab. Lisaks Jaan Pehk, Kago, Jarek Kasar, Andres Roots, kui mainida veel mõnda tuntumat nime estraadilt. Leidub ka nimesid, kelle tegemistega "Prima vistat" järjepanu väisanu kindlasti kursis on, ent kes harva või suisa esmakordselt heliplaadile sattuvad.

Kuulda saab muu hulgas bluesi, rocki, midagi jazzilaadset, punki, electro't, Võhandu jõge, bambusflööti, eesti, setu, vene, inglise ja hollandi keelt ning midagi sellist, millele ei oskagi nime anda... Ühe sõnaga – lutsuvaid kirjanikke ikka.

MEELIS HAINSOO
muusik

Yaki-Läki. Pastacas & Tenniscoats.

Õunaviks

Jaapani eksperimentaalduo Tenniscoats ja meie folktroonik, Soomes elav Pastacas andsid kolm aastat tagasi Tallinnas ja Tartus paar ühiskontserti. Edasi otsustati jõud ühendada ja salvestada kolmekesi uut muusikat. Selleks siirduti 2011. aastal Ramo Tedre kodustuudiosse Soomes ja tulemuseks on käesolev kaheteist looga plaat, kus laudakse nii jaapani, eesti, soome kui ka inglise keeles. Viimast, tõsi küll, üsnagi tugeva aktsendiga. Ometi tundub Ramo "meibi kapp of friidrom meibi kapp of tii" häälilus olevat samasugune osa avapala "Cup of Freedom" kompositsioonist nagu noodid ja sõnad. Tenniscoatsi naispool Saya Onodera proovib ka eesti keeles kaasa laulda ja võib oletada, et jaapanlasele tundub eesti keel suisa omapäraselt ilus. Laulude "Minu naer" ja "Silmapiir" puhul on põnev kuulata, kuidas Onodera ja Teder laulavad sama teksti, aga erineva aktsendiga.

Terve album on sisse mängitud akustiliste pillidega. Ramo Teder on juba aastaid viljelnud rohkem akustilist folki ning "Yaki-Läki" on seega kõrvalekalle Pastaca harjumuspärasest elektroonilisemast stiilist. Lisaks lauludele sisaldab plaat ka tervelt kolmandiku jagu instrumentaale. "Jõgiääs" ja "Läki-läki" on improviseeritud palad naturaalkitarriale, "Lokenloll" on ühtaegu lõdva käega mängitud ja irooniline. Eristub Takashi Ueno komponeeritud "Mizukiri", kvaasiklassikaline meloodia flöödile ja meloodikale. Pastaca kontsertidel tuttav "Sinu plaadid", mis oli varem hoogsas tempoga looper'ipala, kulgeb plaadiversioonis märksa rahulikult. Uus tempo sobib laulu meloodiaga

isegi paremini ning lisab loole sügavust. Hoolimata rahvuste erinevusest on plaadil kokku saanud muusikalised hingesugulased. Jaapanipärane vaoshoitus ning põhjamine sisekaemus paistavad ühilduvat, andes tulemuseks eriliselt sooja ja sümpaatse albumi. See tõestab taas kord, et muusika on igati kosmopoliitne väljendusviis.

EDMUND HÖBE
muusik

KUULA KANEID

T400. Wochtzhée.

Kunstnikunime Wochtzhée taga on Taavi Tulev, muusik ja soundscape designer, nagu ta end ise esitleb. Nelja palaga "T400" sisaldab Tulevi elektroonilisi kõlamaastikke, mis on mitmekihilised ja avarad.

Facelift Deer. Rasmus Rändvee & Facelift Deer.

Universal

Tegemist on mulluse "superstaarisaate" võitja debüütplaadiga, hetke müügihitiga, millel kõlab kümme ansambli liikmete loodud ingliskeelset laulu. Noored artistid nimetavad oma loomingut indie-rockiks.

Otsa kool kutsub kontserdile

14. november kell 12.30

Lõunakontsert Tallinna Jaani kirikus.
Esinevad Teno Kongi (tromboon),
klaveril Tiiu Maasing

24. november kell 16.00

Päikeseloojangu kontsert "Puhu Tuul"
Lauluväljaku klaassaalis.
Esinevad puhkpilliorkester,
ansamblid ja solistid

27. november kell 18.00

Muuseumimuusika Eesti
Arhitektuurimuuseumis (Ahtri tn 2)
Esinevad keelpilli erialade õpilased

4. detsember kell 18.00

Klaveriõpilaste kontsert koostöös
Espoo Muusikainstituudiga Tallinna
Ajaloomuuseumis (Pikk tn 17)

5. detsember kell 18.00

Otsa kooli Jõulukontsert Rakvere
Kolmainu kirikus

10. detsember kell 19.00

Otsa kooli Jõulukontsert Tallinna
Jaani kirikus

EESTI KAMMERKOOE LIIDU
KONTSERDISARI

KUULAJALE

www.ekkl.ee

eesti kammerkooride liit

27. novembril kell 19
Tallinnas Mustpeade maja
Olavi saalis

30. novembril kell 19
Tartu Ülikooli
ajaloo muuseumi
Valges saalis

Kammerkoor
HEAD ÖÖD, VEND
dirigent Külli Kiivet

K A V A S : Antognini, Eespere, Gjeilo,
Kõrvits, Lauridsen, Łukaszewski,
Rips-Laul, Uusberg

**TARTU ÜLIKOOLI
KAMMERKOOR**
dirigent Triin Koch

K A V A S : Mäntyjärvi, Pärt, Tüür,
Uusberg, Valkonen

Piletid Piletilevis 5€ ja 3€

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid novembris

9. november

kell 12.00
EMTA orelisaal
Esinevad Aino Marika
Riikjärve viiuliõpilased

17. november

kell 12.00
EMTA orelisaal
Esinevad Martti Raide
klaveriõpilased

17. november

kell 16.00
EMTA orelisaal
esinevad Külli Kiiveti
laulu- ja hääleseade
õpilased

**29. november –
1. detsember**

TMKK aula, EMTA
kammersaal
Klaverikonkurss "Eesti
kõla II"

30. november

kell 11.00
EMTA kammersaal
Ivi Tiviku "Johannese
viulivihiku" tutvustus-
kontsert

30. november

kell 16.00
EMTA orelisaal
TMKK ja VHK klavessiini-
õpilaste ühiskontsert

EESTI
MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid novembris

EESTI MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA MEISTRİKURSUSED

1. november kell 17.30

Viimsi muusikakool
Dots Rein Roosi LÕÖKPILLIKLASS
Brita Reinmann, Valeria Jagudina,
Maarja Nuut, Kaspar Ernesaks
Klaveril Mai Ots

2. november kell 14.00

EMTA orelisaal
Prof Andres Uibo ORELIKLASS
Tiia Tenno, Lea Saame, Kristina
Vilotševa, Johannes Sandner, Aivar
Sõerd

2. november kell 17.00

EMTA kammersaal
Dots Nadja Kuremi LAULUKLASS
Klaveril Natalja Truškina, Piia Paemurru

4. november kell 18.00

EMTA kammersaal
"Crossing Keyboards 2013"
Sibeliuse Akadeemia klaveriosakonna
üliõpilased (Soome)

7. november kell 19.00

EMTA kammersaal
KÜLALISKONSERT
prof Ricardo Pinheiro ja EMTA
jazzmuusika osakonna üliõpilased

9. november kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tänav 17)
"EMTA trubaduudid Linnamuuseumis"
Tiina Välja akordioni eriala üliõpilased

16. november kell 15.00

EMTA kammersaal
Prof Mati Palmi LAULUKLASS
Klaveril Katrin Paat

16. november kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tänav 17)
"EMTA trubaduudid Linnamuuseumis"
Dots Heiki Mätliku ja Paul Danieli
kitarri eriala üliõpilased

17. november kell 14.00

Tallinna Rootsi-Mihkli kirik
Kontsert Johann Sebastian Bachi
viulimuusikast
Esinevad EMTA viuli eriala üliõpilased

23. november kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tänav 17)
"EMTA trubaduudid Linnamuuseumis"
Prof Imbi Tarumi KLAVESSIINI eriala
üliõpilased

27. november kell 18.00

EMTA orelisaal
"Meistrid ja sellid"
Dots Heiki Mätlik ja tema õpilased
Matteo Laurenzi, Siim Kartau, Martin
López Muro

R 29. november kell 18.00

EMTA kammersaal
Prof Helin Kapteni SAATEKLASSI
üliõpilased

30. november kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tänav 17)
"EMTA trubaduudid Linnamuuseumis"
Dots Heiki Mätliku ja Paul Danieli
kitarri eriala üliõpilased

30. november kell 17.00

EMTA kammersaal
Katariina Maria Kits (viulil)
Karl Peterson (klaver)

1. november

Meistrikursus pianistidele –
Jens Harald Bratlie (Noroges
musikkhøgskole, Norra)

4. november

Meistrikursused pianistidele – Hui
Ying Liu-Tawaststjerna ja Jussi Siirala
(Sibeliuse Akadeemia, Soome)

4.–8. november

Meistrikursus lauljatele – Peter Kooij
(Koninklijk Conservatorium Haag,
Holland)

5.–7. november

Jazz-workshop – Ricardo Pinheiro
(Escola Superior de Música de Lisboa,
Portugal)

7. november

Meistrikursus pianistidele – Erik
Tawaststjerna (Sibeliuse Akadeemia,
Soome)

15. november

Performance class pianistidele –
Lembit Orgse (EMTA)

16. november

Meistrikursus kammeransamblitele –
Katharina Sellheim (Hochschule für
Musik, Theater und Medien Hannover,
Saksamaa)

28.–29. november; 2.–3. detsember

Meistrikursus viuldajatele – Michael
Gaisler (The Jerusalem Academy of
Music and Dance, Iisrael)